plinæ eccleſiaſticæ finis, & munerum gradus, vel beneficii ſuſcepti implementum; non tamen, ut qui ita juravit, teneatur ſub perjurii reatu omnes Eccleſiæ canones ſervare: quo modo accipiendum eſt Concil. Tolet. 11. *can.*10. juncto Hallierio *ubi ſupra*, §. 6. *in fine*.

4 d *Manuteneat*.) Plerumque enim tempore ordinationis, aut inſtitutionis in propria Eccleſia juramento promittitur indemnitas rerum ipſius Eccleſiæ, juxta formam præſcriptam in Pontificali Romano, his verbis: "Poſſeſſiones vero ad menſam meam pertinentes, non vendam, nec donabo, neque impignorabo; nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu Capituli Eccleſiæ meæ, inconſulto Romano Pontifice; & ſi ad aliquam alienationem devenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas eo ipſo incurrere volo." Hanc autem promiſſionem, juramento firmatam, non ab omnibus Prælatis inſtituendis, ſed ab eis tantum, qui de dilapidatione ſuſpecti ſunt, exigi debere probat Hallierius *d. ſect.* 7. ex textu *in c. de Siracuſana*, 28. *diſt.* ubi ab eo, qui uxorem, & liberos habebat, tale juramentum Pelagius exigit, propter timorem dilapidationis, quia liberorum cauſa credebatur Epiſcopum illum bona Eccleſiæ dilapidaturum fore. Nec novum eſt ut juramentum ob aliquam ſuſpicionis cauſam ab aliquibus exigatur, quod ab aliis non præſtatur, ut *in c. cum in Eccleſiis*, *de major. & obed.*

COMMENTARIUM.

5 FUit olim pravus mos non reſidendi, tam alte infixus in animis Paſtorum, & Curatorum, ut cautum ſit in Capitularibus Caroli, & Ludovici filii, *l.5. tit.*108. ſecundum editionem Friderici Lindembrogii, ut presbyteri, qui in titulis conſecrantur, ſecundum canones, antequam ordinentur, promiſſionem ſtabilitatis loci illius faciant. Hæc reſidentia erat magis præciſa, ideoque ligia appellatur ab Honorio III. in præſenti; & licet juramentum adimplendum ſit in ſpecifica forma, non per æquipollens, *c. ad noſtram*, *el* 1. *de jurejur.* & abſens pro negotiis Eccleſiæ non videatur adimplere proprie præceptum reſidendi, cum non lucretur diſtributiones quotidianas, juxta ſupra tradita *in c. de cetero*; tamen adhuc certum eſt pro reſidente haberi, ideoque eum fructus proprii beneficii lucrari, *c. cum dilectus*, *c. ad audientiam*, *hoc tit.* & novo jure etiam diſtributiones, *ex c. unic. hoc tit. in 6.* in certis caſibus, quia reſidentia non ita diſtricte petenda eſt, ut beneficiarius ſemper, & continuo ſtet in loco beneficii, *c. numquam*, *de conſecr. d.5. l. foramen*, *ff. de ſervit. ruſtic.* & ita licet juramentum debeat impleri in ſpecifica forma, tamen poteſt per æquipollens adimpleri, conſentiente parte in cujus favorem præſtitum eſt, ut probat P. Suarez *t.* 2. *de relig. tr. de juramento l.2. c.* 37. unde cum juramentum in præſenti ſpecie fuiſſet præſtitum de reſidendo in Eccleſia S. Martini Turon. pro Præpoſitura, quam in Eccleſia Præpoſitus de Valeriis obtinebat, & reſpiceret tantum favorem ipſius Eccleſiæ, ubi reſidere debebat, ideo abſens pro ejus juribus tuendis, ac defendendis plene, & vere adimplet juramentum præſtitum de reſidendo in Eccleſia S. Martini. Neque enim teſtudinis more Eccleſiæ hærere debet qui in ea juravit reſidere, quamvis ligiam reſidentiam promiſiſſet. Epiſcopus autem abſens a propria diœceſi, etiam cauſa utilitatis propriæ Eccleſiæ, vel Reipublicæ, non fruitur privilegio alternativæ, Gonzalez *ad regul.*8. *gloſſ.*43. *n.*84. Garcia *de benef. p.5. c.1.* §.10. Moneta *de optione*, *c.*3. Barboſa *de poteſt. Epiſcopi*, 3. *p. alleg.*53. *n.* 34. Gratianus *diſcep. c.* 166. *n.*13. Imo etſi tantum per tres dies abfuerit pro toto illo menſe, alternativa uti non poteſt. Germonius *de Indult. Cardin.* §. *volumus*, *n.* 21. Barboſa *ubi ſupra n.* 63.

CAPUT XIV.

Idem a *Capitulo Metenſi*.

CUm dil. f. Magiſter Otho *b* ſcriptor noſter, Canonicus Eccleſiæ veſtræ grata nobis jugiter impendat obſequia, & non minus ſi ſit abſens, quam præſens, idem Eccleſiæ utilis habeatur, univerſitatem veſtram rogandam duximus & monendam, per Ap. vob. ſcripta mand. quatenus eidem in noſtro ſervitio commoranti, ob reverentiam Apoſtolicæ Sedis & noſtram, annuatim fructus præbendæ ſuæ integraliter aſſignetis, ſatisfacientes ſibi congrue de ſubtractis: non obſtante conſuetudine, quæ ſuper hoc contra abſentes Canonicos inter vos dicitur emanaſſe, cum familiares noſtri, qui circa nos ſe *c* obſequiales exhibent univerſis, minori non debeant prærogativa gaudere, quam veſtrum ſinguli, quorum negotia per ipſos ſæpius promoventur.

NOTÆ.

2 a MEtenſi.) Ita etiam legitur in 5. compilatione Honorii III. *ſub hoc tit. c.*2. Metenſis Civitas, vulgo *Metz*, principalis eſt Galliæ Belgicæ, in qua olim ſedem habebant Reges Galliæ Orientalis, ut refert Yepes *t.*2. *chron. D. Benedicti*, *cent.*2. *anno* 632. habuit Epiſcopalem Cathedram jam a primis Eccleſiæ ſæculis, ſiquidem primus ipſius Epiſcopus fuit S. Clemens, S. Petri diſcipulus, & S. Clementis Papæ patruus cognomento Flavius, ut refert Bucelinus *t.* 1. *Germania ſacra*, *fol.* 35.

3 b *Scriptor*.) Temporibus Innocentii III. jam Romæ fuiſſe ſcriptores, ſeu ſcribas litterarum Apoſtolicarum, conſtat *ex c. dura*, *de crimin. falſi*; eorum originem refert Polidorus Vergilius *de invent. rer. l.*8. *c.*2. illis verbis: "Ab initio fuerunt "ſcribæ, qui litteras ſcriberent Apoſtolicas parvo, vel nullo pretio," ſecundum illud Salvatoris præceptum, Gratis "accepiſtis, gratis date." At deinde Joannes XXII. collegium Scribarum Apoſtolicorum primus numero diſtinxit. Privilegia ipſorum, & Collegii m refert Cohelius *in not. Card. c.*24.

c *Obſequiales exhibent*.) Facit Caſſiodorus *l.*3. *ep.*1. ibi: "Idcirco præſenti juſſione decernimus, ut domus Patritii Agnelii ad Africam diſcedentis, qui regnum petens alterius, "noſtris eſt utilitatibus ſerviturus, ſalvis legibus tua tuitione valletur, ne violentos cujuſquam impetus, ſubtracta domini defenſione, patiatur. Perviæ ſunt enim ſemper injuriis facultates abſentium, & quodammodo videtur occaſio homines in delictum trahere, quæ non poteſt animum pervadentis de perſuaſione terrere. Ideoque Celſitudo veſtra, "quam votum pium eſt habere vicinam gentis, erigat humiles, eripiat opprimendos; & quod poteſtatibus rarum eſt, "proficias cunctis, qui univerſis celſior inveneris. 3

CAPUT XV.

a *Metenſi Epiſcopo*.

AD audientiam noſtram te ſignificante pervenit, quod cum in Meldenſi Eccleſia quædam ſit *b* conſtitutio inita, juramento vallata, & auctoritate Sedis Apoſtol. confimrata, ut videlicet ejus Canonici, qui per ſex menſes non reſederint in eadem, ſuarum priventur fructibus præbendarum, illis dumtaxat exceptis, quos infirmitas proprii corporis excuſaret, ſive ad Apoſtol. Sedem accedere, vel in ejus ſervitio contigerit detineri, quouſque peregrinationis labor, aut ſtudia traherent litterarum; Decanus, & quidam alii Canonici Meldenſes occaſione conſtitutionis hujuſmodi Canonicos in tuo ſervitio commorantes, præbendarum ſuarum privare fructibus moliuntur. Unde cum tibi plurimum expediat aliquos Canonicorum ipſorum in tuo ſervitio retinere, nobis humiliter ſupplicaſti, ut ſuper hoc neceſſitati tuæ Apoſtolicæ dignaremur proviſionis moderamine providere. Volentes igitur conſtitutionem moderari prædictam, ut dicta Eccleſia fructum ſentiat ex eadem, & tu per ejus abuſum diſpendium non incurras; præſentium auctoritate decernimus, ut duo ex Canonicis Eccleſiæ memoratæ in tuo ſervitio exiſtentes, ſuarum fructus *c* integre percipiant præbendarum, cum abſentes dici non debeant, ſed præſentes, qui tecum pro tuo, & ipſius Eccleſiæ ſervitio commorantur.

NOTÆ.

1 a MEldenſi.) Ita etiam legitur *in c. fin. hoc tit. in compil.* de Eccleſia Meldenſi nonnulla notavi *in c.1. de conſt.*

2 b *Conſtitutio*.) De his ſtatutis, ſeu conſtitutionibus Eccleſiarum, quatenus Canonicos ligent, egi *in cap. cum omnes 6. de conſtit.*

c *Integre*.) Exceptis diſtributionibus quotidianis, juxta adducta *in c. de cetero*, ubi textum hunc expoſui, *hoc tit.* 3

CAPUT XVI.

Gregor. IX. *Patriarchæ* a *Antiochiæ Ap. Sedis Legato*.

CUm ad hoc ſint Eccleſiaſtica beneficia deputata. *Et infra*: Sane nobis innotuit, quod Eccleſia Antiochena multis ex ſervitoribus ejus abſentibus, eſt fere deſtituta miniſtris. Unde mandamus, quatenus non obſtantibus Apoſtolicis indulgentiis, & prædeceſſorum tuorum licentia abſentes Canonicos & *b* aſſiſios revoces ad reſidendum in Eccleſia ſupradicta; & ſi non venerint, tu de ipſorum beneficiis, dum abſentes fuerint, ipſi Eccleſiæ facias congrue deſerviri, in utilitatem ejuſdem quod ex præfatis beneficiis ſuperfuerit convertendo.

NOTÆ.

1 a ANtiochiæ.) De Patriarcha hoc Antiocheno, & ejus ditione nonnulla notavi *in c.* 1. *de tranſl. Epiſcop.*

b *Aſſiſios*.) Aſſiſii alio nomine *Manſionarii*, ſunt illi, qui in Eccleſiis Cathedralibus aſſidue, & veluti permanenter officium canendi in choro, divinaque officia celebrandi habent, quorum mentio ſit *in c. ſi quis Epiſcopus* 1. *q.* 1. qui canonicis inferiores ſunt, ab eiſque regulariter differunt in ſtallo, choro, & voce in Capitulo; dicunturque vulgari nomine, *rationeros*: docent Alberic. *in dictionario*, *verbo Aſſiſii*, Selva *de benef. p.* 1. *q.* 2. *n.* 47. Zecchius *n.* 2. Petrus Greg. *a n.* 11. Azor. *c.* 9. & 10. *l.* 6. *inſtit. t.* 2. Cæſar *de Eccl. hierarh. q.* 2. *proœm. n.* 12. licet Cujacius in præſenti velit, aſſiſios eſſe Capellanos choro inſervientes valdeque differre a manſionariis, qui Paranonnarii dicuntur *in lib.* 46. *C. de Epiſcop. & cler. can.* 2. *Synodi Chalced.* & hujuſmodi portionarios eſſe de Capitulo, in eoque vocem habere, ſi in ipſa erectione Eccleſiæ caveatur, probat Solorzanus *t.* 2. *de jure Indiar. l.* 3. *c.* 4. *n.* 9.

COMMENTARIUM.

2 Concluſio probatur. EX hoc textu ſequens communiter deducitur aſſertio: "Si patitur Eccleſia miniſtrorum defectum, privilegiati "ſuper abſentia per ſubtractionem proventuum beneficii reſidere coguntur." Quæ aſſertio ſingularis eſt in jure, probari tamen per argumentum poteſt *ex c. queris*, *de ætate*, *& qualitate*, & aliis infra referendis. Illuſtrant Gregorius Lopez *in l.* 4. *gloſſa* 6. *tit.* 5. *p.* 1. Petrus Gregorius *in tr.* 6. *de conſtit. & benef. c.* 7. & alii congeſti a Barboſa *hic*.

3 Traditur decidendi ratio. Sed pro dubitandi ratione in hanc aſſertionem ita inſurgi poteſt: Indultum a jure beneficium non eſt alicui auferendum, *regul. Indultum*, *de reg. jur. in* 6. nec poteſt Eccleſia venire contra factum proprium, *l. poſt mortem*, *ff. de adopt.* vel dicere injuſtum factum ſuperioris, *l. liberto*, *ff. de obſequiis*. Sed ſi abſentes a propria Eccleſia ex juſtis cauſis cogantur reſidere in ea, aufertur beneficium indultum, & Eccleſia venit contra factum proprium: Ergo ſuſtineri poteſt præſens deciſio. Accedit nam abſentes a proprio beneficio, coguntur in eo reſidere ſub pœna privationis beneficii, ut probavi *in c.*2. *c. relatum*, *hoc tit.* Igitur ſi abſentes ob defectum miniſtrorum cogendi ſunt reſidere, non per ſubtractionem proventuum, ſed ſub pœna privationis cogendi ſunt redire ad Eccleſiam.

4 Impugnatur tradita aſſertio. Qua dubitandi ratione non obſtante, vera eſt præſens deciſio, quæ pluribus firmatur juris principiis. Primo, quia privilegium concedi non poteſt in præjudicium divini cultus, *c. ex part. de conſtit.* nec etiam juramentum eſt ſervandum, quando incipit eſſe damnoſum Eccleſiæ, *c. ſicut*, *c. ex litteris*, *de jurejur. c.* 1. *de his quæ fiunt a majori parte*, Secundo, quia intentio concedentis privilegium ad hunc caſum extendi non debet, *l. ſi quando*, *C. de inoffic. teſtam.* quia credi non poteſt, quod ſi concedens a principio ſimilem caſum prævideret, tale privilegium concederet; & ſic res pervenit ad caſum, a quo incipere non poterat, ac per conſequens vitiatur, *l. pluribus*, §. *ſi placeat*, *ff. de verb. obl. l. Granius*, §. *ſed cum duo*, *ff. de fidejuſſ.* Tertio, quia quælibet conceſſio ſemper intelligitur facta rebus ſic ſtantibus, *l. quod Servius*, *ff. de condict. cauſa data*, ne quis videatur onerari in infinitum, *l. ſi quis vina*, *ff. de periculo & commodo*, *l. qui bona*, §. *ſi qui*, *ff. de damno infect.* Quarto, quia privilegii verba accipienda & interpretanda ſunt, ut nullum, aut parvum tertio præjudicium irrogetur, *c. cum dilecti*, *de donat. l. Mercatus*, *C. de emanc. lib.* Quinto, quia inſpecta regula legis *de ætate*, §. *ex ea*, *de interrog. act.* quæ de novo emergunt, novo indigent auxilio. Facit quod dicitur *in l. ut gradatim*, §. 1. *ff. de muner. & honor.* ſcilicet, quoties penuria adeſt eorum, qui Magiſtratus ſuſcipiunt immunitates aliquibus conceſſas infringi; immo & incapacitates tolli, docetur *in l.* 3. §. *ſpuriis*, *ff. de Decur.* illis verbis: *Spurios decuriones creari propter penuriam*. Merito ergo Gregorius in præſenti ſtatuit, quod ſi Eccleſia patiatur miniſtrorum defectum, privilegiati teneantur reſidere, quia eo caſu ceſſat tale privilegium.

Ex hac decidendi ratione, & juris principiis in ea congeſtis, lucem accipiunt varia juris teſtimonia. Primo textus *in c. ſuggeſtum*, *de decimis*, *c. qui per novale*, *de V. S.* ubi privilegium non ſolvendi decimas fratribus Ciſterc. conceſſum, ceſſat quatenus incipit eſſe damnoſum Eccleſiæ, & ejus miniſtris, habita conſideratione ad mentem concedentis. Secundo agnoſcitur ratio textus *in c. cum decorem*, *de inſtit.* ubi non obſtante ſtatuto de certo Canonicorum numero etiam per Pontificem confirmato, providetur de fructibus Canonicis ultra numerum receptis, quia aucti erant Eccleſiæ proventus, & Eccleſia patiebatur miniſtrorum defectum; unde Canonici contra ſtatutum etiam per Pontificem confirmatum, ex nova cauſa venire poſſunt. Similiter *in c. quanto*, *de cenſibus*, docetur obligationem procurandi fratres, quæ ex fructuum ubertate aucta erat, reſtringi & ceſſare, ſi damnum Eccleſiæ ſequi incipiat. Faciunt textus *in l.*1. §. *illud*, *ff. de itinere actuque*, *l. non modus*, *C. de ſervit.* junctis traditis a Barboſa, & Rodriquez, quos laudat Olea *de ceſſ. jurt tit.*7. *q.* 3. *n.* 33. 5 Exponuntur varia jura.

Nec obſtat dubitandi ratio ſupra expenſa; nam in præſenti ſpecie privilegium non reſidendi abſentibus ex juſta cauſa conceſſum, non revocatur a Pontifice, qui illud conceſſit, ſed potius ex ejus enixa voluntate ceſſat pro eo tempore, quo Eccleſia patitur miniſtrorum defectum; & ita Eccleſia ipſa interpellat abſentem, ut reſideat quo caſu nec ipſe qui conceſſit, contra factum venit, nec propriam conceſſionem infirmat, ſicut *in l. quod eſt conſtituturà*, *C. de ſtatu defunctor.* & litigatur contra emancipationem, quia non emancipator, ſed alius in judicio adfuerat. Et *in l. ſervo manumiſſo*, *ff. de condict. indeb.* ſervus, qui accipit pecuniam, non obſtante regula textus *in d. l. poſt mortem*, *l. eas*, *C. de tranſact.* in judicio repetitur, quia non ipſe, ſed aſſertor libertatis litigabat *ex l.*1. *C. de aſſert. tol. l.*1. *C. Theod. de liberal. cauſ.* Accedit, quia in præſenti caſu propter publicam Eccleſiæ utilitatem poterat, qui privilegium conceſſit, contra factum proprium venire, *ex l.*1. *C. de prædiis minor. l. qui inde*, *C. de agricolis*, *l.*11. Nec obſtat augmentum ipſius dubitandi rationis nam in præſenti ſpecie non agitur de puniendo abſente ex juſta cauſa, & non reſidente; quia tunc non erat locus alicui pœnæ, argumento legis *Gracchus*, *C. ad l. Jul. de adult.* ſed de revocando abſente, ut non obſtante privilegio ſibi conceſſo, in propria Eccleſia reſideat: quare non per privationem beneficii, ut alii ſine juſta cauſa & contumaciter abſentes, juxta textus *in c.* 2. *c. qualiter*, *c. inter*, *c. ex tuæ*, *h. t.* eſt revocandus, ſed potius per ſubtractionem proventuum, & aliis juris remediis, argumento textus *in c.* 1. *de judiciis*, cum vulgatis. 6 Diſſolvitur dubitandi ratio.

CAPUT XVIII.

a Idem.

CLericos in Eccleſiæ tuæ juriſdictionis beneficia, quæ reſidentiam exigunt, aſſecutos, ſi ad alterius diœceſim abſque licentia tua morandi cauſa tranſierint, liceat tibi, ſi moniti non redierint, dictis beneficiis (niſi excuſationem rationabilem oſtenderint) ſpoliare.

NOTÆ.

a IDem.) Gregorius IX. videlicet: cui Prælato reſcribat in præſenti decretali, non conſtat, eam tamen expoſui *in c.* 1. *c. ex tua*, *ſupra hoc tit.*

TITULUS V.

De Præbendis, & Dignitatibus.

CAPUT PRIMUM.

Ex Concilio a *Pictavienſi*.

UT nullus de Clero, ſive populo *b* eccleſiaſtica bona *c* jure conſanguinitatis ſibi requirat habenda.

NOTÆ.

1 a PIctavienſi.) Ita etiam legitur *in c.* 1. *hoc tit. in* 1. *collect.* ubi additur, pars capitis *decrevit*, ut etiam habetur *in c.*2. *de cohab. cleric.* ſed præſentem canonem non reperiri in Conc. Pictav. notarunt Ant. Aug. *in præſenti*, Quintanadvennas *Eccleſ. l.*2. *n.*1. ſed inter canones hujus Concilii editos a Baronio *t.*12. *an.*1100. *n.*19. Severino *t.*3. *Conc. p.* 1. Coriolano *in ſumma Conc. fol.* 489. reperiuntur hæc verba, prout in præſenti referuntur: & quia primus canon ipſius Concilii incipit: *decrevit S. Synodus*, ideo in d. 1. collect. in epigraphe hujus textus, & d. c. 2. *de cohabit.* adjicitur pars capitis *decrevit*, quaſi in eis referantur partes ipſius canonis 1. Hiſtoriam hujus Concilii jam dedi *in c.*1. *de ætat. & qualit. c.*1. *de filiis presb.* ubi alii canones ipſius Concilii referuntur.

b *Eccleſiaſtica bona*.) Cum veteres gloſſatores, & claſſici repetentes ad hunc textum, Conc. ipſo Triburienſi, & ejus canonibus caruiſſent, ex conjecturis tantum veram ſententiam hujus textus inquirentes, in varias diviſi fuerunt ſententias. Gloſſa *verbo jure ſanguinis*, & Hoſtienſis *hic*, quos ſequitur Quintanadv. *d.* 2. *p. n.* 9. exiſtimarunt bonorum Eccleſiaſticorum nomine in præſenti intelligi ea bona, quæ Eccleſia temporali dominio habet, & alienari prohibetur *in c. non liceat*, 12. *q.*2. *c. nulli*, *de rebus Eccl.* in quibus propter

BIBLIOTECA CENTRAL

pter nimiam hæredum Prælatorum Eccleſiæ avaritiam, qui prætextu rerum patrimonialium defuncti, bona etiam Eccleſiæ occupabant, hoc diſerto canone opus fuit, etſi jam non ita expreſſe id cautum eſſet *in c. manifeſta, c. ſint manifeſta*, 12. *q.*1. *c. ſacerdotes, c. presb.*12. *q.* 4. Sed hæc ſententia aperte convincitur ex rubro, ſub quo præſens textus, tam in 1. quam in hac 6. collect. compilatus reperitur, cum quilibet textus debeat interpretari juxta titulum ſub quo jacet, *l.* 2. §. *ſi quid autem, C. de veteri jure, l. Imperator, ff. de in diem addict.* junctis traditis a Morla *in empor. tit. de legibus, q.*11. *n.* 24. notarunt Cujac. *l.* 3. *obſ. c.* 39. pro expoſitione textus *in l.*1. *C. de dolo*, Donell. *l.* 15. *comment. c.*32. pro illuſtratione textus *in l. vim facit, ff. de vi, & vi.* Unde ſi in præſenti canone ageretur de rebus temporalibus Eccleſiæ alienari prohibitis, ex ſucceſſione non retinendis, potius textus hic compilaretur ſub titulo *de rebus Eccleſiæ*, quam ſub præſenti rubrica, præcipue cum ſucceſſio alienationis verbo contineatur, *l. hæreditas, ff. de reg. jur. l. legatum* 36. *l. legatum* 40. *ff. de legat.* 2. Hac omiſſa ſententia, Jo: Andreas, Abbas, Decius, Cardinalis & Anania *hic*, Ludovicus Gomez *in praxi benef. ſeu reg. de infirmis*, 1. *p. q.* 2. Duar. *de ſacris Eccl. miniſtr. l.* 7. *c.* 7. & alii congeſti a Cenedo *ad Decret. collect.* 89. exiſtimarunt bona eccleſiaſtica in præſenti accipi pro beneficiis eccleſiaſticis, ita ut verus ſenſus hujus textus ſit, quod nullus eccleſiaſtica bona, id eſt beneficia jure ſucceſſionis ſibi requirat habenda; primis enim Eccleſiæ ſæculis SS. Patres in diſcrimine vitæ conſtituti virum litteris, & virtute pollentem oſtendere ſolebant populo, poſt mortem a collegio clericorum ſibi in ſucceſſorem eligendum, ut infra dicemus; qui prius uſus bono animo inceptus, poſtea creſcente hominum malitia, in perniciem Eccleſiarum flecti cœpit; ſiquidem ſacerdotes ſibi ſucceſſores non digniores deſignabant ſed quos ob ſanguinis conjunctionem chariores habebant: nec clericorum electio ſubſequebatur, ſed defuncti deſignatio pro populi electione habebatur, *c. plerique, c. Moyſes* 8. *q.*1. quod cum valde abſurdum eſſet, Patres Conc. Pictavienſis in præſenti ſtatuerunt, ne eccleſiaſtica bona, ideſt beneficia, aliquis jure ſanguinis præſumat occupare. Sed etiam hæc interpretatio minus congrua videtur ex illis verbis præſentis textus; *Nullus de clero, ſive de populo*: quæ non ſolum ad clericos ſed etiam ad laicos ſpectant, juxta textum *in c. duo ſunt*, 12. *q.*1. laici autem incapaces ſunt obtinendi beneficia eccleſiaſtica quocumque modo, *c. ſacroſancta* 51. ubi probavi, *de elect.* Fruſtra igitur illis prohiberetur ſucceſſio in beneficiis, cum ipſi non ſolum ſucceſſione, verum nec electione ad beneficium admitti poſſunt. Deinde refragantur illa verba: *Jure conſanguinitatis &c.* ſi animadvertamus, quod etſi juxta ſtrictam ſignificationem conſanguinitas accipiatur pro quacumque fraternitate, §. *ſunt autem, Inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ. l. non epiſtolis, C. de prob.* quam fraternitatem inter diverſas perſonas ſine ullo ſanguinis nexu vinculum civile, ſcilicet adoptio admittat, ut obſervavit Cujac. *l.* 11. *obſ. c.* 26. tamen amplior ſignificatio eſt conſanguinitatis, quæ ſanguinis unitatem dicit, *c. de affinitate, c. conjunctionis, c. conſanguinitas*, 35. *q.* 2. & cum ſucceſſiones ab inteſtato regulariter ob ſanguinem deferantur, *l.*1. *ff. de legit. tutor. princ. Inſtit. de ſucceſſ. ab inteſt.* inde deducitur per illa verba, *jure conſanguinitatis*, Patres removere voluiſſe ſucceſſionem ab inteſtato in bonis Eccleſiæ, quæ admiſſa prædicta interpretatione ceſſabat, cum potius ex electione, & deſignatione defuncti, quam ab inteſtato ſucceſſor vocaretur. Igitur textus hic non poteſt intelligi de beneficiis eccleſiaſticis. Rejicitur tandem hæc ſecunda interpretatio ex illis verbis, *Eccleſiaſtica bona*, quæ de beneficiis accipi non poſſunt; nam beneficium eccleſiaſticum eſt jus ſpirituale miniſterio adnexum, ut infra dicemus; jura autem, & bona diſtinguuntur, quia jus incorporale eſt, bona autem corporalia dicuntur, *l.*1. §. *quædam, ff. de rer. diviſ.* Unde hæc hæreditas diſtinguitur a rebus hæreditariis, *l. hæreditas, ff. de petit. hæredit. l.* 2. *de hæredit. vel actione*; & per conſequens diſtingui debet beneficium ab ipſis bonis beneficii. Alii autem textum hunc accipiunt, non de beneficiis, aut bonis temporalibus Eccleſiæ, ſed potius de bonis, quæ beneficiarius intuitu Eccleſiæ ex fructibus ſui beneficii percipit, in quibus nec ex teſtamento, nec ab inteſtato ſucceſſorem habere poteſt jure communi, *c. fixum* 12. *q.* 2. *c. cum in officiis, de teſtam. c.* 3. *de pecul. cleric.* ubi dicemus: quam interpretationem adduxerunt Hoſtienſis *in præſenti*, Quintanadvennas *l.* 1. *Eccleſiaſt. n.* 95.

3 *Ampliatur ſecunda ſententia.* Licet hæc ultima interpretatio improbabilis non ſit, tamen ſecunda ſententia magis præſenti rubro conſona Veſpertinis noſtris Anteceſſoribus viſa eſt, & mihi facile probatur ex ſerie, & verbis hujus Conc. Pictavienſis, in quo tantum agitur de beneficiis eccleſiaſticis, & clericorum ea poſſidentium honeſtate. In 1. canone cavetur, ne Epiſcopi, Presbyteri, Abbates, vel quælibet perſona de Clero accipiat Epiſcopatum, beneficium, vel Abbatiam de manu laici, & ſtatim canone ſequenti cavent Patres, ne prædictas dignitates quiſquam per pecuniam acquirat; & ſtatim ajunt; *Item ut nullus de clero, ſive de populo bona eccleſiaſtica jure conſanguinitatis ſibi requirat habenda.* Igitur cum in duobus prioribus canonibus actum eſſet de beneficiis eccleſiaſticis non obtinendis de manu laici, aut per pecuniam, neceſſario verba hujus textus, quæ ſequuntur, exaudiri debent de eiſdem beneficiis eccleſiaſticis, præcipue cum Patres utantur dictione illa, *item*, quæ eſt continuativa, & repetitiva qualitatum præcedentis orationis, ut *in l. item, ff. de procur. l. item eorum, ff. quod cujuſque univerſ.* Illuſtrat Barboſa *de dictionibus, dict.* 185. Nec hac 2. ſententia retenta, obſtant difficultates, quas adverſus eam expendebamus. Non prima deducta ex illis verbis, *nullus de clero, ſive de populo*, quia licet verum ſit laicos incapaces eſſe beneficii eccleſiaſtici, ut late probavi *in d. c.* 51. *de elect.* tamen poſſunt præſentari, & eligi ad beneficium, ut intra tempus a jure aſſignatum ad ordines promoveantur; unde in præſenti textu prohibent Patres, ut non ſolum clerici, qui acti capaces ſunt beneficii eccleſiaſtici, verum nec laici, qui propter aptitudinem poſſunt eligi, & præſentari ad beneficium ex deſignatione defuncti, juxta corruptelam ſupra relatam, beneficium eccleſiaſticum poſſit retinere. Nec obſtat ſecunda difficultas deducta ex illis verbis, *jure conſanguinitatis*; nam licet cum agitur de ſucceſſione defuncti, jus conſanguinitatis pro jure inteſtati accipiatur, §. *ceterum, Inſtit. de legit. agn. ſucceſ. l. ſi ſpurius, ff. unde cognati*; tamen in præſenti pro quolibet modo ſuccedendi accipitur, videlicet vel hæreditario, vel ex deſignatione, aut nominatione defuncti, juxta textus *in c. Moyſes, c. Apoſtolica*, 8. *q.* 1. Nec tandem ultima difficultas obſtat, deducta ex illis verbis, *Eccleſiaſtica bona*; nam licet regulariter bona a juribus differant, tamen plerumque bona jura ſignificant, ex generali illa denominatione, ſcilicet, quod beatos nos faciant, & dominis ſuis proſint, quam tradit Ulpianus *in l. bonorum* 49. *de V. S.* Et rectiſſime jura, & actiones comprehenduntur, quia non parvam utilitatem afferre ſolent, *l. rem* 51. *ff. de acquirend. rer. domin. l. bonorum* 49. *l. bonorum* 208. *ff. d. V. S.* junctis traditis a Fornerio, Gedeo, & Gentili in eodem textu, Pinello *in rubr. C. de bonis mater.* 2. *part. n.* 5. Barboſa *in l. ſi conſtante*, §. *final. ex nu.* 2. *ff. ſolut. matrim.* juxta quam generalem acceptionem Patres in præſenti Eccleſiaſtica beneficia bona dixerunt, aut quia conſtant ex Eccleſiaſticis, aut quia proſunt poſſeſſoribus, eoſque beatos reddunt.

4 c *Jure conſanguinitatis.*) Videlicet ratione, ſeu affectione ſanguinis, aut jure ſucceſſionis legitimo, vel hæreditario: in aliis autem caſibus plurimum intereſt, an ſucceſſio deferatur jure ſanguinis, an hæreditario; quæ enim deferuntur jure hæreditario, tantum hæres inſtitutus capit; quæ vero jure conſanguinitatis deferuntur, illis competunt, qui jure ſanguinis ſuccedunt, etiamſi hæredes non inſtituantur, ut probant Valaſcus *de jure emphyt. q.* 50. *n.* 3. Tiraquellus *de primog. q.* 40. *a n.*15. pluribus relatis Molina *l.*2. *de primog. c.* 8. *n.* 6. qui de feudis, majoritatibus, & jurepatronatus Eccleſiaſtico late agunt, quod & in jure libertorum procedit; nam jus illud in bonis liberti competens, jure ſanguinis defertur. Chumacero *ſelect. juris c.* 1. *n.* 5. unde libertus operas debet præſtare filiis patroni, non autem ejus hæredibus extraneis, *l. patronus* 22. §. *libertus, l. operarum* 28. *de operis libert.* & ſi plures ſunt filii, pro æqualibus portionibus præſtantur, etiamſi ex inæqualibus inſtituti ſint, *l. ut jurisjurandi*, §. 1. *ff. de jurepatron.* niſi operæ ſint fabriles, in quibus ſtipulatio interpoſita attenditur, *l. fabriles* 6. *ff. de oper. libert.* Similiter jus ſucceſſionis in bonis liberti, filiis jure ſanguinis defertur, non ut hæredibus, ſed ut filiis, *l. filii* 9. *ff. de jurepatr. l. patroni* 39. *ff. de bonis libert.* Nec obſtat quod filii exhæredati, ab ea ſucceſſione removentur, *l. ſi ex perſonis* 10. §. *Julianus, l. quod ſi pater* 11. *ff. de bonis libert. l.* 11. *ff. de Carbon.* adeo ut tacita exhæredatio, quæ ex præteritione militis inducitur, eundem effectum habeat, *l. ſi patronus* 12. *in princ. ff. eod. tit.* Cui ne obſtet textus *in l. Paulus* 47. §. *ult. ff. eod. tit.* videndi ſunt Coſta *in l. Gallus*, §. *& quid ſi tantum*, 1. *p. n.* 54. Cujac. *l.*14. *obſ. c.*5. Valentia *t.*3. *tr.*3. *c.*4. *n.*26. & dicendum eſt ex traditis a Chumacero *ſupra, n.*13. Coſta *de patruo, & nepote*, 2. *parte n.* 12. quod licet exhæredatus filius jura filii retineat, & in familia teſtatoris maneat, privatur ſucceſſione libertorum, quia parentibus permiſſum eſt filios exhæredare, ut eo metu illos in pietatis officiis ſibi debitis facilius contineant. Cum ergo filiis exhæredationem meruerunt, æquum eſt per hujuſmodi exhæredationem eos privari, non ſolum ſucceſſione patris, verum & libertorum, etiam avitorum, quamvis jure ſanguinis talis ſucceſſio deferatur patrono, ejus filiis, & nepotibus, propter pietatem ſibi debitam, argumento legis *liberto* 9. *ff. de obſeq.* Sicut enim filii paternam pietatem demeruerunt, ſic & aliis commodis, quæ propter pietatem illis debebantur, privantur. Unde provenit, quod ſi exhæredatio ut injuſta irritetur, filii juſpatronatus plenum retineant, *d. l. ſi patronus*, §. *ſi quis*. Idem procedit ſi filii bona mente, ut plerumque fit, *l. multi* 18. *ff. de libert. & poſthum.* exhæredati ſunt, quia tunc non excluduntur a tali ſucceſſione, *d. l. patronus* 12. §. *ſi quis non mala, d. l. Paulus* 47. *in princ.* & §. *ult.* juxta communem interpretationem. Similiter etiam ex eadem ratione, ſi filii exhæredati in eodem gradu ſubſtituti ſunt, non arcentur a prædicta ſucceſſione, *d. l. ſi patronus*, §. *ſi Patroni*. Potiori etiam ratione, ſi filii ſe abſtinuerint ab hæreditate paterna, ſucceſſionem libertorum retinent, *l. filii* 9. *de jurepatron.* quia talis ſucceſſio jure ſanguinis illis defertur; quo caſu accipiendus eſt textus *in l. ſi operarum* 29. *ff. de operis lib.* juncto Cujacio *l.* 16. *obſ. c.* 4. Igitur (ut ad inſtitutum redeamus) quamvis in iis, & aliis caſibus plurimi interſit, jure ſanguinis, an hæreditario ſucceſſio deferatur; at in præſenti caſu, cum de improbanda ſucceſſione agitur, non ſolum ſucceſſio jure ſanguinis, quæ ab inteſtato dicitur, damnatur, verum & ſucceſſio hæreditaria atque illi ſimilis, quæ provenit ex nominatione, aut deſignatione defuncti, ob rationem conſanguinitatis, vel dilectionis; qui eſt caſus proprius hujus canonis, ut ſupra probavi. Unde merito titulus ſucceſſionis in beneficiis generaliter irritatur, *in c. Epiſcopo* 3. *&* 4. *c. pleriſque* 5. 8. *q.* 1.

COM-

COMMENTARIUM.

5 *Concluſio probatur.* Ex præſenti canone juxta ſupra traditam interpretationem communiter ſequens deducitur aſſertio: "In beneficiis „ eccleſiaſticis non ſucceditur jure ſanguinis, vel hæreditario." Probant eam textus *in can.* 76. *Apoſt.* ibi: *Neque enim Eccleſiam Dei conferre debet in hæredes.* Et *c. Moyſes, c. Apoſtolica, & fere per totam* 8. *q.* 1. *c. accepimus, de pactis, c. ex tranſmiſſa, in fine, c. ad extirpandas*, ubi plura congeſſi, *de filiis presbyt. c. ad hæc, de decimis, c. Conſuluit, de jure patron. c. qui in aliquo* 5. *diſt.* 51. Hilarius Pontifex *ep.*1. *c.*3. ibi: „Nec Epiſcopalis honor hæreditario jure præſtetur, qui nobis ſola Dei noſtri benignitate confertur." *D. Iſidorus, l.*2. *eccleſ. offic. c.*9. *ibi*: „Alii ſucceſſores filios, vel parentes faciunt, & conantur poſteris Præſulatus relinquere dignitatem, cum hoc nec Moyſes amicus Dei facere potuit, ſed Joſue de alia tribu elegit, ut ſciremus Principatum in populo, non ſanguine deferendum, ſed merito vitæ." Lucius III. cujus verba extant poſt Conc. Later. p.14. ibi: "Conſulere decreviſti, de quibus „ perſonis intelligendum ſit, unam alteri in Eccleſiaſticis be- „ neficiis non ſuccedere debere, utrum ſcilicet de ſacerdoti- „ bus & eorum filiis dumtaxat, an de aliis quibuſdam per- „ ſonis. Noveritis ergo, quod ad eccleſiaſtica beneficia nul- „ lum ſecundum canones admittendum credimus, niſi ex ele- „ ctione canonica vocatum." *Illib. Cenom. ep.*4. „Audivimus „ autem, & ultra quam credi poſſit, admirati ſumus, in ve- „ ſtra matre Eccleſia hæreditario jure canonias obtineri: per- „ nicioſa hæc, & exhæredans hæreditas." Trid. *ſeſſ.* 25. *de ref. c.*7. alia juris teſtimonia congerunt Ant. Aug. *in epit. juris Pontif. l.*4. *tit.*75. Creſpetius *in ſumma, verbo Benef. nullus per ſucceſſionem.* Illuſtrant ultra congeſtos in præſenti a Barboſa & Garanna, Quintanadvennas, *l.*2. *Eccleſiaſt.* Boetius Epon. *t.*3. *qq. heroic. tit.*1. *n.*13. Chopinus *l.*2. *ſacr. pol. tit.* 2. *n.* 16. Mancinus *ſacri juris controv. tit.*13. & *genial. c.*177. Eſpenceus *ad D. Paulum, l.*2. *digreſ. c.*21. *per totam*, Boſquetus *ad Innoc. III. l.*1. *epiſt.*48. Petrus Greg. *de elect. c.*7. & *l.*42. *ſyntag. c.*7. Creſolius *l.*2. *myſtag. c.*5. Jul. Lavor. *lucubr. tit.* 4. *de elect. c.* 3. Sebaſtianus Cæſar *de Eccleſ. hierarch. diſp.*1. §.5. Vighel. *in meth. juris can. fol.*33. Coriolanus *in ſumma Conc. in Synodo Romana ſub Bonifacio II.* Marquez *in gubernator. l.*2. *c.* 3. Hurtado *de reſid. t.*1. *de reſid. Pontif. reſ.*1. *c.*3. Barb. *de poteſt. Epiſc. l.*1. *tit.*1. *c.*3. Jo: Dartis *de benef. p.*4. §.1. P. Marcha *l.* 6. *concord. c.*7. Theoph. *t.* 12. *tr. mala e bonis, l.*2. *ſect.*1. *c.*3. *fol.*144.

6 *Impugnatur tradita aſſertio.* Sed pro dubitandi ratione ita in præſentem aſſertionem inſurgo: In omnibus officiis, & dignitatibus etiam ſummis ſceptris, potiorem eſſe ſucceſſionem, & electioni eſſe præferendam, plura ſuadent; illud enim eſt in electionibus incommodum, quod non ita pacatæ ſint, & quietæ, ſed plerumque ſeditionum turbinibus obnoxiæ, cum is fere ſemper contemnatur qui a privata fortuna obrepſit ad dignitatis inſignia; nec caret invidia qui ex æqualibus repente ceteris præeſt. Accedit omnium fere gentium conſenſus, quarum legibus ſancitum eſt, uſque receptum, ut Regnorum, Ducatuum, Comitatuum ſucceſſores, non ſuffragiis optimatum, aut populi in comitiis eligantur, ſed filii parentibus, aut propinquis propinqui jure ſanguinis ſuccedant, ut late probant auctoritatibus, & rationibus politicis P. Menochius *l.*1. *polit. c.* 6. Cochier *l.*1. *polit. c.* 21. Marquez *in gubern. l.* 2. *c.* 3. Salcedo *de regim. Princ. l.*4. *c.*1. *diſc.*43. Madera *de Monarch. c.*4. Simanchas *de repub. l.*3. *c.*5. Lipſius *l.* 2. *civil. doctrin. c.*4. Igitur in beneficiis etiam, & dignitatibus Eccleſiaſticis præferenda eſt ſucceſſio jure ſanguinis electioni. Augetur hæc difficultas, ut de ſacerdotio tantum, & divinis miniſteriis agamus, ex exemplo ſacerdotum veteris legis, & religionis Gentilitiæ; apud Hebræos enim ſacerdotium, in quo legis gratiæ ſacerdotium præfiguratum fuit, jure hæreditario ex Aaron ad filios ejus & ceteros deſcendentes deferebatur, juxta illud Exodi *c.* 1. *Aaron, & filios ejus applicabis*: non tamen omnes admittebantur, ſed tantum maſculi ex maſculis deſcendentes ex ſtirpe Aaronica. Unde Moſes Maimonides *ad illud Numer. c.*18. *Alienigena, ſive extraneus non miſcebitur vobis*, ait: *Extraneus, ſeu alienigena hic eſt, quiſquis non fuerit ex ſemine Aaronis, idque ex maſculis, ſecundum id quod ſcriptum eſt Levit. c.*1. *verſ.*18. *Et diſponent filii Aaron.* Et *c.* 3. *verſ.* 8. *Adolebunt filii Aaron. Filii Aaron, & non filiæ Aaron.* Idem Maimonides *c.* 4. *Amukdaſch*, ibi: „Mortuo Rege, aut Pontifice, aut alio quovis in dignitate perpetua conſtituto, loco ejus ſubſtituitur filius ejus, aut is, qui jure hæreditario eſt proximus; nam quiſquis in hæreditate anteferendus eſt, etiam is defuncti dignitatibus eſt anteferendus, modo ejuſmodi fuerit, ut locum ejus cum ſapientia ſuppleat, aut ſaltem cum timore, tametſi ei ſapientia ſit diſpar, ſecundum id quod ſcriptum eſt *Deuter.*17. 20. *de Rege*: Ipſe, & filii ejus in medio Iſrael. Animadvertendum eſt inde, regnum eſſe hæreditarium, atque hoc etiam jus eſt in univerſis dignitatibus, quæ ſunt in medio Iſraelis, ut qui in earum aliquam fuerit evectus, is eam non ſibi ſolum, ſed & poſteris ſuis retineat." Unde ſacerdotium in ea lege junctum erat cum primogenitura, ita ut jure ſanguinis in filios tranſiret, ut *ex d. c.* 19. *Exodi*, probat Marquez *ubi ſup. fol.* 219. Bellarm. *t.*2. *controv. l.*5. *de cleric. c.*6. Seldenus *de ſucceſ. Hebræor. l.*1. *c.* 2. Apud Gentiles jure ſucceſſionis ſacerdotia deferri refert Cicero, & ex eo Cataneus *in notis ad Plinium, l.* 6. *ep.* licet frequentius jure electionis, vel a populo faciendæ, vel a Collegio ſacerdotum crearentur ſacerdotes, ex traditis a Roſino *l.*3. *antiquit. c.*8. Igitur etiam in lege gratiæ in beneficiis jure ſanguinis ſucceſſio admitti debet. Augetur ſecundo hæc difficultas ex facto D. Petri, quod refertur *in c. ſim. Petrus* 8. *queſtion.* 1. cum enim ſe morti proximam agnoſceret, convocatis fidelibus, ſic eos affatus eſt: "Clemens tamquam qui omnibus præeſſe te noveris, ſingulos prout poteris juva, & ſingulos releva, qui & ſingulorum onus, & ſollicitudinem portas." Refertur *in cap. Clemens* 8. *q.* 1. & ipſe Clemens *in cap. Simon Petrus* 8. *q.* 1. ait: "In ipſis „ diebus quibus vitæ finem ſibi præſcivit, apprehenſa manu „ mea repente conſurgens in auribus totius Eccleſiæ hæc pro- „ tulit verba: Clementem hunc Epiſcopum vobis ordino, cui „ ſoli meæ prædicationis, & doctrinæ cathedram trado." Quo exemplo forſan ducti varii Eccleſiæ Prælati, ſucceſſores ſibi deſignarunt in ſuis Cathedris, ut Theotegnus Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus Anatolio Philoſopho, & Theologo laudatiſſimo manus impoſuit, illum ſibi ſucceſſorem deſtinans, ut referunt Euſebius *ſacræ hiſt. l.*7. *c.*32. Nicephorus *l.*6. *c.*36. Similiter Alexander Alexandriæ Præſul, cum moreretur, ſucceſſorem deſtinavit Athanaſium, ut tradit Sozomenus *l.* 2. *c.* 17. etiam Athanaſio in cathedram ſucceſſit Petrus, cujus deſignationem ratam habuerunt Coepiſcopi, Clerus, & Primarii populi, ut tradunt Theodorus *l.*4. *c.*20. Nicephorus *l.*11. *c.*26. Similiter etiam de aliis ex tripartita, & Nicephoro, idem tradit Chopinus *l.*1. *de ſacr. pol. tit.*2. *n.* 17. Igitur quia in beneficiis & dignitatibus Eccleſiaſticis non eſt improbata ſucceſſio.

7 *De origine bonorum Eccleſiæ.* Qua dubitandi ratione minime obſtante, vera eſt præſens aſſertio, pro cujus expoſitione ſciendum eſt, certum eſſe, Chriſtum Dominum ſuæ prædicationis tempore victum accepiſſe una cum ſuis Apoſtolis ex his quæ a fidelibus, piiſque perſonis ſubminiſtrabantur; unde Dominus Apoſtolis præcipiebat, ut nihil poſſiderent, non argentum in zonis, non duas tunicas haberent. *Matthæi c.* 10. *verſ.* 9. *Lucæ c.* 9. nec ſolliciti eſſent de craſtino. *Matth. c.*6. *verſ.*31. immo venderent omnia, in paupereſque diſtribuerent. *Matthæi c.*19. *&* 20. quod Apoſtoli, & primi Chriſtiani diligenter obſervarunt, dum communem vitam agentes, omnia ad pedes Apoſtolorum deferebant, ut pro neceſſitate cujuſque diſtribuerent, *c.*4. *actuum Apoſt. c. dilectiſſimis*, 12. *q.*1. unde una omnium communis vita erat, aut ſaltem de communi fidelium promptuario, & collectis omnes vivebant: quare ipſo primo ſæculo Eccleſiæ, prædia, & alia immobilia aſſignabantur Eccleſiis matricibus, ut ex eorum annuis redditibus fidelium communitati conſuleretur. Pius Papa *in ep. miſſa anno* 147. *ad Italos*: & Urbanus Papa anno 223. miſit epiſtolam decretalem ad univerſos Epiſcopos, qua ſtatuit, ut oblationes fidelium relinquantur Eccleſiis matricibus diſpenſandæ per Epiſcopum; tenor illius eſt: „In exordio Eccleſiæ fideles vendebant ſua, & tradebant Apoſtolis; tunc videntes ſacerdotes ſummi, & alii, atque Levitæ & reliqui fideles, plus utilitatis afferre poſſe, ſi hæreditates, & agros, quos vendebant, Eccleſiis, quibus præſidebant Epiſcopi traderent, eo quod ex ſumptibus eorum, tam præſentibus, quam futuris temporibus plurima & elegantiora miniſtrare poſſent fidelibus communem fidem ducentibus, quam ex pretio eorum, cœperunt prædia, & agros, quos vendere ſolebant, matricibus Eccleſiis tradere, & de ſumptibus eorum vivere. Ipſæ vero res in ditione ſingularum parochiarum Epiſcoporum (qui locum tenent Apoſtolorum) erant & ſunt uſque adhuc, & futuris debent eſſe temporibus." Non levis tamen hæſitatio eſt, an clerici, & laici ita communem vitam agentes aliquid proprium retinere, ſeu acquirere poſſint? Et illis privatum patrimonium habere conceſſum non eſſe, ſuadent textus *in c. ſcimus, c. dilectiſſimis*, §. *iſtius*, 12. *q.* 1. ubi refertur, omnia communia fidelibus fuiſſe, ita ut aliquid proprium eſſe nemo diceret. Idem apertius docetur *in c. nullo* 12. *q.* 1. *c. quia tua*: *c. expedit*, 12. *q.*2. Hinc factum eſt, ut cum Ananias ex pretio agri proprii aliquid ſibi reſervaſſet, neque integrum communitati fidelium obtuliſſet, in conſpectu omnium mortuus eſt, *d. c. dilectiſſimis*, §. *Ananias*. Accedit quia renunciatio proprii patrimonii communiter viventibus præcepto divino impoſita erat, juxta illud D. Matthæi *c.*19. ibi; *Niſi quis renunciaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Et *c.*10. ibi: *Nolite poſſidere aurum, neque argentum.* Et *in cap. Epiſcopus*, 12. *quæſt.* 1. ſub voce Apoſtolorum dicitur: *Habentes victum & veſtitum, iis contenti ſumus.* Et in lege veteri Sacerdotibus, & Levitis non permittebatur poſſeſſionem cum fratribus ſuis habere, quia Dominus poſſeſſio eorum erat. *Deut. c.*10. & *c.* 18. *Numer.* dixit Dominus ad Aaron: "In terra ejus nihil poſſi- „ debitis, ego pars, & hæreditas veſtra. *Et Joſue c.* 13. *ait*: „ Tribui autem Levi non dedit poſſeſſionem, quoniam Do- „ minus poſſeſſio jus eſt." Quo exemplo D. Hieronymus utens *in c. clericus*, 12. *q.* 1. dum clericis paupertatis præcepta tradit, ait: *Quamobrem non accipio partem inter ceteras tribus.*

8 *Contraria ſententia traditur, & probatur.* Adhuc tamen verius eſt, quod etſi fideles communem vitam agentes majoris perfectionis zelo bona propria renunciarent, tamen non ideo incapaces reddebantur aliquid retinendi, ſeu acquirendi: quæ ſententia probatur *ex d. c. dilectiſſimi*, 12. *q.* 1. *extrav. cum inter, de V. S.* & ex ipſis canonibus Apoſt. facile deducitur, dum in eis docetur, Epiſcopum communitati præeſſe debere, & rebus communibus uti poſſe caſu, quo indigeret, *d. c. Epiſcopus, c. ex his*, 12. *q.* 1. dum enim docetur caſu quo indigeret, rebus communibus uti poſſe, tacite innuitur aliquid habere potuiſſe in patrimonio, quod neceſſitatibus ſuis non ſufficiebat, ut fere eiſdem verbis deduxit Gratianus *in c. præcipimus*, §. *cum ergo*, 12. *q.* 1. Apertius ea ſententia docetur *in can.* 40. *Apoſt.* relato *in c. ſint manifeſtæ*, 12. *q.* 1. illis verbis: "Sint manifeſtæ res proprii Epiſcopi, „ ut poteſtatem habeat moriens, prout, & quibus voluerit

 „ re-

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.B.

„ relinquendi. „ Et c. illi autem, ibi : Sine peccato poſſident. Et c. ſi privatum, 12. q. 1. c. final. §. fin. 16. q. 1. Qua ſententia recenta non obſtat textus in d. c. ſcimus, 12. q. 1. in quo, juncta dicta Extravaganti Cum inter nonnullos, partim aſſeritur, Apoſtolos, primoſque fideles nihil proprium retinuiſſe; partim docetur res privatas jure proprio poſſediſſe. Pro quorum jurium expoſitione dicendum eſt, vere primis illis Eccleſiæ temporibus Apoſtolos, ceteroſque Eccleſiæ fideles potuiſſe aliquid privatim retinere, & acquirere : ſed inſpecto charitatis ardore, ex affectu communicandi omnia ceteris fratribus, & fidelibus, nihil proprium retinuiſſe, ſed pro uſu communi Eccleſiæ omnia in communi menſa obtuliſſe, ut ex ea alerentur. Nec obſtant textus in d. c. nolo, §. nulli, c. non dicatis, 12. q. 1. qui accipiendi ſunt non de quibuslibet clericis, aut Canonicis, ſed de Canonicis regularibus, qui licet antequam profiterentur vitam regularem, poſſent proprium retinere, d. c. nolo, §. habere; tamen cum tempore ipſius profeſſionis emitterent verum paupertatis votum, poſtea intra clauſtra vitam regularem agentes nihil proprium retinere, aut acquirere poterant, d. c. certe, d. c. quia nos.

9 De diviſione bonorum Eccleſiæ. Poſtmodum amplioribus ſpatiis propagata fide, auctoque non tantum fidelium, verum & clericorum numero, aucti etiam fuerunt oblationum proventus uſque ad Gentilium invidiam, teſte Ammiano Marcel. l. 27. unde hæc communio diſſolvi cœpit, & univerſa Eccleſiæ bona in quatuor partes diviſa fuerunt a S. Simplicio anno Chriſti 467. quarum prima Epiſcopo, ſecunda fabricæ, tertia clericis, quarta pauperibus aſſignata eſt, ita ut clerici ad tertiam partem vocati ſinguli pro meritis ab Epiſcopo portionem acciperent, & ex ea congruam ſibi perciperent, c. vobis, c. de redditibus, c. Vulterane, c. quatuor, 12. q. 2. c. Præſulum, 16. q. 3. referunt & illuſtrant Duarenus de ſacris Eccl. l. 2. c. 1. Germonius de ſacror. immunit. l. 3. c. 17. Petrus Gregorius de beneficiis c. 4. Quintanadvennas l. 2. Eccl. c. 1. Barboſa in c. 1. & c. ſint manifeſtæ, 12. q. 2. Verum etſi illa communis vita poſt hanc bonorum diviſionem fere ſoluta eſſet, nonnulli tamen clerici majoris perfectionis ſectatores ſocietatem retinuerunt, & ex prædiis communitati aſſignatis, ſibi victum, & veſtitum aſſumebant, qui Canonici dici cœperunt, vel quia canonice viverent, vel a canone, ideſt regula, quam ſervabant, c. quoniam, ubi notavi, de vita & honeſt. cleric. Tandem quadripartita illa diviſio prorſus antiquata fuit, nam portio pauperibus aſſignata, Epiſcopis tributa eſt, cum onere alendi pauperes; & portio clericis aſſignata ceſſavit, atque loco ejus certi, & determinati redditus Eccleſiaſticis officiis aſſignati fuerunt, quibus Eccleſiæ miniſtri, tanquam rebus propriis, abſque ulla Epiſcopi auctoritate uterentur, & eos percipiendi jus cum ſpirituali miniſterio conjunctum, generaliter beneficium appellatum fuit; quod nomen inventum, & aſſignatio ſingulis miniſteriis facta fuit anno ſalutis 815. ut colligitur ex Conc. Mogunt. celebrato anno 813. & relato in c. 1. de Eccl. ædific. ubi prima mentio fit beneficii eccleſiaſtici. Et licet jam ſub Leone Pontifice per annos 796. legatur in c. ſancitum 23. q. 4. c. 1. de cenſib. peculiares redditus Parochiis aſſignatos fuiſſe, non tamen ideo inſtituta fuiſſe eo tempore beneficia dicimus, quia redditus illi non pro miniſteriis eccleſiaſticis, quod proprium eſt beneficii aſſignabantur. Proſequuntur altius beneficiorum originem, & principium, Rouſſel. l. 3. hiſt. Pontif. juriſd. c. 1. & l. 5. c. 1. Dartis de beneficiis, in princip. Carrier. t. 2. ff. fidei fol. 562. Cironius ad tit. de pecul. cleric.

10 Beneficii etymon. Inde cognoſcitur, beneficium, præbendam, & dignitatem in generica ſignificatione pro eadem re accipere debere, ut ex uniuſcujuſque etymo ſigillatim apparebit : nam ut a beneficio incipiam, ſciendum eſt moris fuiſſe apud veteres, illis qui aliquid in bello præclare geſſerant, prædia quædam, & poſſeſſione concedere, ut ea largitione animoſiores redderentur, & miniſterium ſibi commiſſum rectius implerent. Id factum fuiſſe ab Alexandro Severo, teſtis eſt Lampridius, quem alii Imperatores ante Juſtinianum ſequuti fuerant, ut patet ex toto tit. C. de fundis limitrophis : refert Alex. ab Alex. l. 4. dier. genial. c. 18. & hæc quidem prædia beneficia dicebantur, eo quod beneficium eſt benevola actio, gaudium vel honorem tribuens capienti, auctore Seneca l. 1. de benefic. c. 7. argumento legis commodato, §. ſicut, ff. commodati. Unde facultates reſpondendi de jure a Principe conceſſæ, beneficia dicuntur in l. 4. ff. de his qui notant. infam. l. Neratius, ff. de rei vind. notavit Joannes Bertrandus in Neratio Priſco : & qui prædia illa poſſidebant, beneficiarii dicebantur, quorum meminerunt Plinius l. 10. epiſt. 28. Vegetius l. 3. de re milit. Cæſar l. 1. de bello Gallico. Plura congerit de his beneficiis, & beneficiariis temporalibus Lindembrogius in Gloſſar. verbo Beneficium, & Beneficiarius. Hunc ergo morem ſequuti Eccleſiæ Patres, poſſeſſiones aſſignatas miniſtris militantibus in militia cæleſti, beneficia appellarunt, ut docuerunt poſt ſcriptores de beneficiis, Fabritium videlicet, Garciam, Lotherium, Joannem Dartis, & Valenſem Quintanadvennas lib. 1. Eccleſiaſticon cap. 1.

11 Traditur præbendæ ſignificatio. Ut de præbendæ ſignificatione agamus, ſciendum eſt, apud veteres moris fuiſſe diaria & annonas modo militibus, modo Præſidibus provinciarum præſtare; quod ſubſidium a verbo præbere, ut Accurſius legebat in l. invitì 19. ff. de teſtibus, l. ſi in aliquem, ff. de offic. Proconſ. ſeu præbenda, neutro genere ut voluerunt Alciatus l. 2. Parerg. cap. 42. Cujacius lib. 2. obſerv. c. 23. præbendam dixerunt Plautus in Perſa, ibi : Præbenda ædiles locavere. Gellius l. 15. noctium, c. 4. Caſſiodorus l. 5. variar. epiſt. 39. ibi : “ Præbendarum tenor adſcriptus, quem noſtra diverſis largitur humanitas provincialibus, ſuggeritur intolerabilis eſſe cauſa damnorum, quando & in ſpecie exigitur, & impudenter ejus pretium poſtulatur. „ Unde virgines, quæ olim in monaſteriis cum monialibus ſeorſim vivebant, præbendariæ dicebantur, quia certis annonis ſuſtentabantur. Eugenius III. in Concilio Rhemenſi, can. 4. ibi : „ Sanctimoniales, & mulieres quæ canonicæ vocantur, in clauſtro aſſidue permanentes, communi refectorio, & dormitorio ſint contentæ, & relictis præbendis, & aliis propriis, earum neceſſitatibus, de communi provideatur. „ Et apud Engelhardum Abbatem in vita S. Mectildis Virginis, ita legitur, “ Filia cujuſdam carnalis erat dæmonium habens, cui locum pater impetraverat in monaſterio præbendariæ, non ſororis, ſed a ſororibus ſequeſtratum, & hoc prece, non pretio factum. „ Quæ verba varie exponunt Pater Cerda in adverſ. ſacr. c. 157. §. 3. Joan. Voſſius de vitiis ſerm. l. 3. c. 37. & alimenta, quæ ſervis quotidie præſtantur, dicuntur præbita a Columella l. 1. c. 8. ibi : „ Tantoque curioſior inquiſitio patrisfamilias debet eſſe pro tali genere ſervorum, ne aut in veſtiariis, aut in ceteris præbitis injurioſe tractentur. „ Quæ cibaria dixit Paulus in l. ſervis, ff. de legat. 3. notavit Cujac. in Novell. 6. quo exemplo Eccleſiæ legislatores eccleſiaſticos redditus miniſteriis aſſignatos præbendam dixerunt, quia ſacris militibus ab Eccleſia præbentur, c. cum M. de conſtit. c. ſi monachus 16. q. 1. ſive quia pro modo, & menſura præbebatur, Fulbertus Carnot. ep. 38. Ivo Carnot. ep. 219. “ Deliberavi, inquit, ut darem illis dimidiam præpoſituram, ut fieret inde quotidianus panis, quamvis eorum annua præbenda eis ſufficiens eſſe deberet. „ Et præbenda non ſolum accipitur pro beneficio, ſed pro fructibus beneficii, c. inter, hoc tit. c. cum in Eccleſia, eod. tit. in 6. inde præbendarii dicuntur, qui præbendam accipiunt, ut exponitur in Gemma animæ, & apud Petrum Damianum in verbis relatis a Joanne Voſſio d. c. 37. & Canonici præbendarii dicuntur in c. ſanctorum, 70. diſt. cujus quidem præbendæ vocabuli in corpore juris antiquior mentio reperitur in c. illi, c. multi, 12. qu. 1. & temporibus Caroli uſurpatum reperio in addit. Capitul. l. 3. c. 77.

12 De Canonicis. Præbendariis proximi ſunt Canonici, imo & præbii; olim enim omnes, qui juxta regulam propriæ ſuæ Eccleſiæ vivebant, Canonici dicebantur. Concil. Turon. 2. can. 20. Aurel. 3. can. 3. notavi jam in c. quoniam 9. de vita & honeſt. cleric. Et licet Urbanus II. in Concil. Claromont. can. 9. & Arnulphus Epiſcopus Lexov. epiſt. ad Alex. Papam, præbendam canonicam pro canonia ponant, valde tamen differunt jure communi inſpecto; nam canonia eſt jus habendi ſedem in choro ad canendum, & vocem in Capitulo, proveniens ex electione, ſeu receptione in fratrem, c. in Geneſi, ubi Gloſſa, verbo vel quaſi, de electione; docuerunt Petrus Gregorius de benef. c. 10. n. ultimo, Moneta de opt. can. c. 7. n. 6. præbenda vero ex ſe non habet ſedem in choro, nec vocem in Capitulo; & titulus canoniæ eſt receptio in fratrem, titulus vero præbendæ collatio. Illuſtrat Barboſa de Canonic. c. 12. n. 20. Differunt etiam canonia, & præbenda quia præbenda beneficium eſt, c. dilectus 19. hoc tit. Lotherius de re benefic. l. 1. q. 19. n. 7. canonia vero per ſe beneficium non eſt, c. fin. §. in illis, de conceſ. præbend. l. 6. c. in noſtra 32. de reſcript. ibi : “ Aliquando in aliis recepti, licet nondum in eis Eccleſiaſticum beneficium ſint aſſequuti. „ Unde ſæpe ſæpius in volumine hoc legimus canonicos in fratres receptos ſine præbenda, c. cum M. de conſtit. cum vulgatis; explicant Cæſar de Eccleſ. hierarch. diſp. 12. §. 6. Azor. l. 3. p. 2. inſtit. moral. c. 11. q. 1. Barboſa d. c. 12.

13 De dignitatibus. Succedit tandem ſub nomine beneficii dignitas, quæ etſi varias habeat ſignificationes, plerumque accipitur pro honoris gradu, l. cognitionum 5. §. exiſtimatio, ff. de variis & extraordinar. vel pro præcellentia, quam quis habet inter ceteros : hinc ſervus dignitatem habere dicitur in l. ſed & ſi quid 15. §. ſufficienter, de uſufructu, l. habitatio, §. ſervus, ff. de ventre in poſſeſſ. ex eo quia altiorem gradum in familia habebat reſpectu miniſterii erga alios ſervos, cum eorum miniſteria diverſa fuiſſent, ut in integro libro illuſtravit Pignorius de ſervor. offic. Præfecturam militarem ampliſſimam dignitatem eſſe, conſtat ex l. finali, C. de comitibus rei milit. l. 12. Cicerone in orat. pro Murena. Illuſtrant Gutherus l. 12. offic. dom. ex c. 1. Imo & eos, qui ſtipendia militiæ a Principe acceperunt, dignitatem habere probat Bellonus l. 2. obſ. c. 92. Unde quia officia militiæ cæleſtis faſtigium conſpicuum præbent, c. novit, de judic. recte dignitates appellantur in præſenti rubrica, in cujus Paratitlis jam id notarunt Germonius, Cironius, Chaſſaneus, Valenſis, & Honorius. Conveniunt igitur in generica acceptione beneficium, præbenda, & dignitas : in qua etiam acceptione, ut omnia comprehendamus, beneficium ita definiri poteſt : “ Ut ſit jus ſpirituali miniſterio adnexum, percipiendi redditus eccleſiaſticos ex canonica inſtitutione in perpetuum. „ Dicimus jus, loco generis; quia tam ad ſpiritualia, quam temporalia jus plerumque habemus. l. fin. ff. de conſt. Princip. c. cum dilecti, de donat. Cetera vero verba ponuntur loco differentiæ. Dicitur ſpiritualibus adnexum, quia hoc jus tantum propter miniſterium ſpirituale conceditur, & a perſona eccleſiaſtica tantum haberi, & conferri poteſt, c. 2. de inſt. Adjicitur, percipiendi redditus eccleſiaſticos, quia ſine utilitate, & proventu beneficium eccleſiaſticum non datur, c. relatum 9. c. dilecti 19. c. cum ſecundum, h. t. Tandem dicitur, ex canonica inſtitutione in perpetuum, quia ſine ea licite obtineri be-

ri beneficium non poteſt; & licet perpetuum ſub ſole nihil detur, l. ſi uſusfructus 21. ff. quibus modis uſusfructus; tamen quia ex titulo perpetuo beneficium confertur ad fruendum ejus fructibus, ideo jus in perpetuum competens diffinitur, ut in l. 1. ff. de jure dot. princip. Inſtit. de perpetuis & tempor. c. ſanctorum, 61. diſt. c. 2. de capel. monach. l. 6. l. Juriſperitos, ff. de excuſ. tut. ſed cum omnia hæc requiſita etiam ſubſtantialia beneficii ſint juris poſitivi, ideo a Pontifice mutari poſſunt, & ideo ex juſtis cauſis beneficium ad tempus concedi poteſt, ut in c. paſtoralis 7. q. 1. c. ſi gratioſe, de reſcript. in 6.

14 Traditur decidendi ratio. Unde jam apparet vera ratio, quare in beneficiis eccleſiaſticis non admittatur ſucceſſio jure ſanguinis. Omiſſis enim variis congeſtis a repetentibus in præſenti, vera petenda eſt ex ipſa natura beneficiorum; conſtat enim beneficium eſſe jus percipiendi fructus Eccleſiaſticos, non ſimpliciter, ſed propter ſpirituale miniſterium, quod conſiſtit in peragendis divinis officiis, c. perlectis 25. diſt. c. cum ſecundum hoc tit. ſed in ipſis divinis miniſteriis, imo nec in rebus ipſis ſacris corporalibus ſucceſſio admittitur, c. ad hæc de decimis, c. plerique 8. q. 1. c. ad decorem, de inſt. Igitur nec in jure competente pro ipſis divinis miniſteriis ſucceſſio dari poteſt. Accedit quia quoad bona ipſa eccleſiaſtica, quibus conſtant beneficia, clerici poſſident uſusfructus, non proprietatis jure; & beneficia ipſa cohærent perſonis, & cum perſonis intereunt, c. 25. hoc tit. c. ult. de pecul. cleric. ubi latius dicemus; ſed quilibet uſusfructus morte finitur, nec ad hæredes tranſmittitur, §. fin. de uſufruct. Igitur & in beneficiis, in quibus clerici tantum uſumfructum habent, ſibi ſucceſſores deſignare nequeunt. Facit tandem quod, ut in diffinitione retuli, beneficium eccleſiaſticum non poteſt obtineri ſine inſtitutione canonica, c. 2. de reg. jur. l. 6. Igitur ſucceſſio jure hæreditario, aut ſanguinis non eſt titulus habilis ad obtinendum beneficium.

15 Diſſolvitur dubitandi ratio. Nec obſtat jam dubitandi ratio ſupra adducta; nam potius inter tres Principatus obtinendi modos, quos recenſet Carolus Scribanius, & Madera ſupra relati, & fere omnes politici, electionis modus præſtantior eſt, ut probarunt Marquez & Cochier ubi ſupra, Bernegerus in Tacitum q. 32. nam ut ajebat Plinius in panegyr. c. 6. imperaturus omnibus eligi debet ex omnibus. Agnovit hoc Imperator Galba in illa ſapienti oratione, quæ extat apud Tacitum l. 1. c. 16. ibi : “ Optimum quæque adoptio invenit; nam generari, & naſci a Principibus fortuitum, nec ultra æſtimatur; adoptandi judicium integrum, & ſi velis eligere, conſenſu monſtratur. „ Faciunt textus in c. Moyſes, c. ſi ergo, c. licet 8. q. 1. Illuſtrant Scribanius in Polycrat. c. 1. Bellarminus t. 1. controv. c. 3. Nec obſtat augmentum ipſius dubitandi rationis deductum ex ſacerdotio legis veteris, & religionis Gentilitiæ; nam quoad ſacerdotium legis veteris, omiſſis ſolutionibus traditis a Turrecremata in cap. 1. 23. diſt. Abulenſi in cap. 29. Exodi, quæſt. 15. dicendum eſt, multum intereſſe inter ſacerdotium legis gratiæ, & legis veteris; nam vetus ille Dei populus nullo alio ſigno quam ſanguinis agnoſcebatur; ſolum enim adſcribebantur ſub Dominica militia, qui ex Jacob originem ducebant : in populo autem novo non ſanguis militem Chriſti deſignat, ſed ſine ulla perſonarum acceptione omnes mundi nationes per baptiſmum Chriſti regenerantur, quo ſenſu D. Paulus ad Galatas c. 3. ſcripſit : Non eſt diſtinctio Judæi, & Græci. Et D. Jacobus in epiſt. canonica, dixit : Nolite in acceptione perſonarum habere fidem Domini. Inde in lege veteri ſacerdotes uxores & filios habebant, ad quos ſacerdotium jure ſanguinis deferebatur. In noſtra autem lege gratiæ nihil carnale ſacerdotibus permittitur, ideo electio potius quam ſucceſſio ab Eccleſia admiſſa fuit. Bellarminus lib. 1. de cleric. c. 6. Marquez ubi ſupra. Nec obſtat quod de ſacerdotio Gentilium expendebamus, nam ſciendum eſt, apud Romanos in uſu fuiſſe ſacra privata, & publica. Privata erant quæ in privatis laribus Diis penatibus pro ſingulis familiis fiebant, ex permiſſione legis XII. Tabul. in illis verbis : Sacra privata perpetua manento; quam ex Cicerone, & aliis reſtituunt Roſinus l. 8. antiq. c. 6. Jacobus Gothofr. in quatuor fontibus. Unde filius dum ſub patria poteſtate erat, ſacris paternis dicebatur adſtrictus; ab ea vero liberatus, a ſacris ſolutus dicebatur; l. 2. C. de bonis quæ lib. l. fin. C. de inoffic. l. fin. C. ad Tertyl. l. ult. C. de curat. furioſ. l. in conventione 20. C. de nupt. l. 3. C. de bonis maternis, l. 3. C. de collat. Publica autem erant quæ ſumptu publico pro populo fiebant, quorum varia genera referunt Roſinus ubi ſupra, Jacob. Gutherus l. 1. de jure Pont. Qua differentia ſuppoſita, reſpondendum eſt, ad ſacra privata facienda, quæ Gentilitia vocat Livius l. 5. eligi potuiſſe eos, qui de propria familia erant. Ceterum ad ſacra publica peragenda jure conſanguinitatis nullus admittebatur, ſed tantum patebat ingreſſus per electionem populi, vel collegii ſacerdotum, vel abrogata lege Domitia, per Principem, ut exponunt Roſinus l. 3. antiq. c. 8. §. 1. Guther. d. l. 1. c. 3. Othomanus, Calvinus, & Antonius Auguſt. de legibus Romanis, in l. Domitia.

16 Exponitur c. ſi Petrus 8. q. 1. Difficilius eſt D. Petri factum relatum in d. c. ſi Petrus, ibi : Ad hos & Clemens ſucceſſor Apoſtoli; tum propter incertam illius loci fidem, tum propter factum ipſum, quod ambigue apud Patres, & Hiſtoricos refertur; ſunt enim qui immediate D. Petro Clementem ſucceſſiſſe profiteantur, ut D. Hieronymus in c. 52. Iſaiæ, & ep. 1. ad Jovin. Tertul. de præſcript. adverſus hæret. c. 32. Damaſus Papa in Pontif. c. 2. 3. & 4. Beda l. 2. hiſt. Angl. c. 4. Hugo de ſancto Victore in myſtica Arca Noe, diſquiſit. 1. c. 4. Poſt Petrum ſequitur Clemens. Baronius anno 69. Marianus Scotus ad ann. Neronis 14. pro qua ſententia citat Leonis II. Papæ Decretalem. Aloix. ad vitam S. Dionyſii, in notis c. 9. Turrianus l. 2. pro epiſt. Pontif. c. 7. Pamelius ad Tertul. ſupra, n. 186. Savarus in notis ad Sidon. l. 4. ep. 11. Sunt etiam qui affirmant, Clementem ſucceſſiſſe D. Petro, non immediate, ſed poſt Linum & Cletum, anno Chriſti 93. ita docuerunt D. Auguſt. ep. 165. Milevitanus l. 2. contra Parmen. Epiphanius hæreſ. 27. Ignatius ep. 1. ad Mar. Caſſabolitam, Irenæus l. 3. contra hæreſ. c. 3. Euſebius l. 3. chron. c. 11. & 16. & l. 5. c. 6. Nicephorus l. 2. hiſtor. c. 35. & l. 3. c. 2. Gregorius Tur. l. 1. hiſt. c. 27. & pluribus rationibus adſtruunt Baronius anno 69. n. 38. & anno 93. n. 1. Severinus Binius in notis ad vitam Lini, t. 1. p. 1. Conc. quam ſententiam admiſit Eccleſia, dum in ſacro Miſſæ canone olim, & nunc recepto, poſt Petrum, Linum, & Cletum, Clementem retulit. Receptior ergo hujus diſſidii compoſitio eſt, D. Petrum martyrio jam imminente, Clementem ſibi ſucceſſorem deſignaſſe, ut conſtat ex d. c. ſi Petrus, & auctoritatibus proxime congeſtis : ceterum poſt Petri mortem Clemens, non ut exemplum pernicioſum vitaret, ut voluerunt Gloſſa, & Turriſer. in eo textu, Cohelius in notis Cardin. cap. 13. ſed magna humilitate ductus prædictæ deſignationi renunciavit, & Petro ſucceſſit Linus, Lino Cletus, Cleto Clemens; & ita renunciatione prædicta admiſſa, quartus Pontifex dicitur Clemens, & hoc ſenſu accipiendi ſunt Doctores, qui Div. Clementem immediatum ſucceſſorem Divi Petri fuiſſe negant : docuerunt Turriſcremata in c. 1. 23. diſt. Epiphanius hæreſi 27. Bellarminus l. 2. de Rom. Pont. c. 5. Nec tunc difficultatem continet factum D. Petri; nam docte illud expoſuit Gloſſa in c. ſi tranſitus, verbo non potuit, 73. diſt. dum ait, factum D. Petri ad conſequentiam trahi non oportere, cum divino impulſu motus, & inſpiratione divina, ſucceſſorem ſibi deſignavit; nam qui ſanctum Mathiam in Apoſtolum cum conſenſu fratrum recepit, quomodo ſine Eccleſiæ conſenſu Clementem Pontificem deſignaret, niſi Spiritus ſancti impulſu, quem innuunt illa verba dicti capitis : Sic Petrus repente conſurgens. Hic examinanda erat illa ſatis vexata quæſtio, an videlicet Romanus Pontifex poſſet ſibi ſucceſſorem eligere. In qua negativam ſententiam tenuerunt Ludovicus Gomez in regul. Cancel. de infirm. reſign. q. 1. Jul. Lavor. lucubrat. tit. de elect. c. 3. per totum, Cohelius in dicta notitia Cardin. c. 13. Mancinus genial. c. 178. Affirmativam autem tenuerunt Cajetanus, Victoria, & alii, quos refert & ſequitur Cæſar de Eccl. hierarch. diſp. 1. n. 4. ſed non omnia perſequi licet, aut libet. Videndi ſunt Vaſquez 3. p. diſp. 244. n. 26. Suarez de fide, diſp. 10. ſect. 4. n. 16. Theophilus t. 12. tr. mala e bonis, fol. 145. Comitolus l. 1. reſponſ. q. 98. Molina tr. 5. de juſtitia & jur. c. 4. n. 4. Torres t. 1. in 22. diſp. 15. ſect. 3. Nec tot exempla ſupra relata in contrarium nos movent; nam illa proprie ad ſucceſſionem in dignitatibus eccleſiaſticis non pertinent, ſed ad commendationem dumtaxat aliquam, nullum jus tribuentem, nec ad gratificandum perſonæ factam, ſed ad majorem Eccleſiæ utilitatem. Plane felici illo primorum Chriſtianorum ſæculo adoptabat Sacerdos ſibi quiſque fere ſucceſſorem, non fraude, non affectione domeſtica, non carne, ſed occulto numinis judicio, inſpiranteque cæleſtis Patris inſtinctu, ut contigit in exemplis ſupra relatis; & factum D. Auguſtini, dum ſucceſſorem ſibi conſtituit Eradium, contigit in plenario Eccleſiæ ſuæ cætu, accedente Cleri, & populi conſenſu, idem ep. 110. Deinceps vero cum ſacra officia cœpiſſent deferri non idoneis, & tales quiſque ſui Præſulatus velut hæredes nuncuparet, qui docendi magis, quam docturi eſſent, vetita eſt hujuſmodi deſignatio, ſeu commendatio. Synodus Romana ſub Hilario, ibi „ Epiſcopatum qui nonniſi meritis præcedentibus datur, non divinum munus, ſed hæreditarium putant eſſe compendium; & credunt ſicut res caducas, atque mortales, ita ſacerdotium velut legatario, aut teſtamentario jure poſſe dimitti. „ De qua commendatione accipiunt textus in c. ſi tranſitus 10. 79. diſt. Coriol. in not. ad Synodum Romanam ſub Bonifacio, & Severinus Binius in Synodo Romana ſub Symmacho, 2. tom. Concil. part. 1.

17 Exponitur c. ex parte 12. de offic. deleg. Supra traditis obſtat textus in c. ex parte 12. de offic. deleg. ubi ſupponitur, nepotem in beneficium avi ſui ſucceſſiſſe : igitur quia in beneficiis eccleſiaſticis ſucceſſio admittitur, pro cujus textus expoſitione juxta communem Interpretum ſententiam dicendum eſt, nepotem in ejus ſpecie non ſucceſſiſſe in beneficio jure ſanguinis, ſed propter reſignationem ab avo, vel patruo factam in ejus favorem; nam licet reſignatio conditionalis, in favorem videlicet tertii facta coram Ordinario, non valeat, tamen coram Pontifice utiliter fit, & beneficium neceſſario illi conferendum eſt, in cujus favorem reſignatur, adjecta clauſula, Non aliter alias, vel alio modo, ut poſt Flaminium, Rebuffum, & alios probant Valenſis de benef. l. 3. tit. 29. Dartis de benef. ſect. 10. c. 3. per tot. Unde in ea ſpecie, precedente reſignatione potuit beneficium a Romano Pontifice nepoti ipſius beneficiati conferri; niſi dicamus ſucceſſorem in beneficio plerumque dici eum, qui per electionem, non jure ſanguinis, poſt mortem anteceſſoris ſucceſſit, quo modo ſucceſſor in beneficio accipitur in c. accedens 25. de accuſat. c. 2. de arbitr. c. ſignificavit 36. de reſcript. c. quia, de judiciis, c. 1. de ſolut. & aliis.

BIBLIOTECA CENTRAL

C A P U T II.

In a corpore Canonum.

NON liceat ulli Epiſcopo ordinare clericos, & eis nullas alimonias præſtare: ſed duorum alterum eligat, vel non faciat clericos, vel ſi fecerit, det illis unde vivere poſſint.

N O T Æ.

1 a *Corpore.*) In prima collectione, *ſub h. t. c. 2.* legitur, *In corpore Canonum, p. 5. ex novellis*; & recte, nam licet ſententia hujus textus reperiatur in corpore Canonum edito a Dionyſio Exiguo *c.184.* ubi refertur Concilii Chalced. canon, qui extat *in c. Sanctorum, 70. diſt.* verba tamen in præſenti rel ta non reperiuntur in ipſo corpore canonum, ſed in novellis Juſtiniani per Julianum anteceſſorem translatis, *conſtit. 5. de num. Clericor. Conſtantinop. urbis, c. 2.* ubi poſtquam in primo fuit ſtatutus numerus Clericorum, Diaconorum, & aliorum miniſtrorum, hæc ſubjicit Juſtinianus: " Non „ liceat in minoribus Eccleſiis clericatus honorem ſuſcipientibus, poſtea in majorem Eccleſiam per patrocinium quorundam tranſire; ſed ſi quid tale aliquod factum fuerit, „ irritum ſit, & nullius momenti: nec liceat ulli clericos „ quidem deſtinare vel creare, nullas autem eis alimonias „ præſtare: ſed duorum alterum, vel non faciat clericos, „ vel ſi fecerit, det eis unde vivere poſſint. „ *Dat. P. C. Beliſarii.* Quæ poſteriora verba reperiuntur in dicta prima collectione, & in præſenti; citantur tamen ex corpore Canonum, & ſimul *p. 5. Novel.* ea ratione, ni fallor, *ex p. 5. Novel.* quia reperiuntur hæc verba in dicta conſtitutione 5. Novellarum Juſtiniani: ſed quia ea conſtitutio ultra quam Principis ſæcularis erat, loquebatur tantum de clericis urbis Conſtantinop. Bernardus Papienſ. auctor primæ collectionis, volens generalem legem referre, verba tranſcripſit ex dicta conſtitutione 5. Et quia eadem fere ſententia reperiebatur in corpore canonum, *c.184.* citavit canonem hunc ex eodem corpore. Supereſt ut referamus, quodnam ſit hoc canonum corpus, & quis ejus auctor; cujus corporis mentio fit *in c. ſi Romanorum, 19. diſt. c. de libellis* 20. & in epigraphe capitis *hæ vero, 27. q. 1.* Conc. Brachar. 1. *can.* 18. Tolet. 4. *can.* 3. Et ut dixi in apparatu, auctor hujus corporis canonum fuit Dionyſius Exiguus, qui continua, nec interrupta numerorum ſerie canones Conciliorum congeſſit, & compilavit, ut ipſe teſtatur *in ep. ad Stephanum Salonitanum Epiſcopum*, apud Baronium *an.* 527. *n.74.* Hæc vero Dionyſii collectio recepta fuit ab Eccleſia, & illa ipſa eſt, quæ ab Hadriano R. P. ad diſpoſitionem Eccleſiarum Occidentalium Carolo Magno Romæ data eſt anno 773. cujus epitome ab Henrico Caniſio primum evulgata, omnino cum Dionyſii collectione convenit. Hoc corpus canonum approbavit Juſtinianus *in Novel.* 131. & plura de eo congeſſerunt citati in dicto apparatu, & Juſtelus, qui illud edidit Latino-Græcum. Et hæc de hac epigraphe ſufficiant: Commentarium dabimus infra *in c. 4.*

C A P U T III.

a Gregorius *Anthemio Subdiacono.*

PErvenit ad nos, quondam Benenatum Meſſenatem *b* Epiſcopum pro conſtruendo illic caſtro ſolidos accepiſſe. Et quia pars eorum ſolidorum apud eum dicitur remanſiſſe, experientia tua ſubtili indagatione perquirat, & ſi quid manifeſte de ipſis ſolidis cognoveris remanſiſſe, Comitatio Comiti prædictæ civitatis ſub deſuſcepti illud pagina contradat, atque immineat, ut in conſtructione ejuſdem loci, ſicut ſunt dati, Deo adjuvante proficiant: quia ratio nulla permittit, ut propriis cujuſquam uſibus applicetur, quod pro communi utilitate datum eſſe cognoſcitur.

N O T Æ.

1 a *Gregorius.*) Ita etiam legitur in prima collectione, *ſub hoc tit. c.3.* & etiam *in c.2. 17. q.4.* & reperitur textus hic *l. 11. epiſt. D. Gregorii, indict. 6. epiſt.* 33. ex quo Regeſto ita textum reſtituo. De Anthemio Subdiacono jam nonnulla notavi *in c. unico, de ſyndico.*

2 b *Meſſenatem.*) Meſſena civitas Græciæ eſt in Peloponneſo, de qua D. Hieronymus *contra Jovinianum*, Plinius *l.4. c.5.* a qua Meſſenii dicti fuerunt. Hi amicitiam diu retinuerunt cum Sparthanis, ſed ab eis tandem in ſervitutem redacti fuerunt. Jam olim Cathedra Epiſcopali hæc urbs decorata fuit; unde Joannes ejus Præſul ſubſcripſit epiſtolæ ſynodicæ Achajæ ad Leonem Imperatorem: & hujus Benenati Epiſcopi meminit ipſe D. Gregorius relatus *in c.48. 16. q. 1.* obiit iſte Epiſcopus anno 598. ut conſtat ex ipſo Gregorio *l.7. indict. 2. ep.25.* ubi Fortunato Epiſcopo Neapolitano commendat viſitationem Meſſenæ urbis, & ep. ſequenti, electionem futuri Epiſcopi Clero, populoque ipſius urbis graviter commendat. Sed ſi eo anno deceſſit Benenatus, ut conſtat ex dictis epiſtolis 25. & 26. quæ incidunt in dicto anno 599. quomodo in præſenti epiſtola 33. & antecedenti, quæ incidunt in annum 603. agitur de ipſo Benenato? Difficultate oppreſſus D. Rochus Pyrrho *t.1. Sicil. in notis Eccleſiæ Meſſan. anno 603. fol.* 238. aſſeruit ſeriem epiſtolarum D. Gregorii corruptam, & turbatam eſſe, atque præſentem epiſtolam priori loco fuiſſe compilandam: ſed licet hoc libenter admitterem a doctiſſimo viro, & epiſtolarum D. Gregorii valde ſtudioſo; tamen quid intereſt, cum in dictis epiſtolis 25. & 26. referatur tantum deceſſiſſe Meſſenenſem Epiſcopum, eas deferre ad prædeceſſorem noſtri Benenati, in cujus locum ipſe ſuffectus eſt? & ita mire congruit anno 598. deceſſiſſe Meſſenenſem Epiſcopum, & ſtatim an.599. electum fuiſſe Benenatum, & ejus exceſſus reprehendere D. Gregorium in præſenti epiſtola, & antecedenti, cum per an. 603. floruerit ipſe Benenatus.

C O M M E N T A R I U M.

3 CUm in præſenti compilatione, & in prima, a qua textum hunc tranſcripſit Raymundus, tantum regula generalis compilata ſit, deducta ex finalibus verbis hujus epiſtolæ, varia ejus exempla, diverſoſque caſus, in quibus locum habeat, congeſſerunt repetentes in præſenti: proprius veruſque ex ipſa epiſtola aperte cognoſcitur, ita ex Regeſto D. Gregorii reſtituta; quod utinam in aliis regulis, & hujus juris deciſionibus truncatis, atque diminutis compilatis, aſſequi poſſemus. Sed alia exempla etiam hujus regulæ afferamus, in quibus juxta rubricam ſub qua jacet, & mentem compilatoris accipi poſſit. Primum peti poteſt ex rebus, quas Eccleſia poſſidet ſeparatas a menſa, & rationibus Prælati, ex quibus ſicut nulli alii, ita nec Prælato permittitur aliquid ſubtrahere, & propriis uſibus accommodare, *c. prædia 5. 12. q.2.* cui exemplo ſimile peti poteſt *ex c.2. 10. q.3.* Aliud exemplum poni poteſt in bonis Eccleſiarum intuitu relictis clericis, de quibus aliquid ſuis uſibus ipſi applicare nequeant, *c. Pontifice 3. 12. q 3. c. requiſiſti, de teſtam.* His adjungunt repetentes caſum ex bonis, quæ ſuperſunt Eccleſiæ Prælato defuncto, quæ cum ad propriam ſpectent, quia de his diſponendi non habet facultatem, nulli hæredes, neque ſcripti, nec legitimi ipſa bona ſibi uſurpare poſſunt, *c.1. & 2. 12. q. 3. c. fixum 12. q.5.* ut ita ſit hæc deciſio velut appendix capitis 1. *h. t.* reddaturque hic ratio, ob quam bona eccleſiaſtica, hoc eſt quæ ad jus Eccleſiæ pertinent, aut a clericis dum decedunt, relinquuntur, non ſint jure conſanguinitatis ab aliquo retinenda; quia cum ad Eccleſiam pertineant, & pro communi utilitate ſervari debeant, propriis alicujus privati uſibus applicari non poſſunt: ſed cum textus *in d. c. 1.* non de his bonis, ſed de beneficiis eccleſiaſticis loquatur, ut in ejus commentario probavi, hanc connexionem, & expoſitionem rejicimus. Nec magis audiendi ſunt repetentes in præſenti, qui caſum hujus regulæ deducunt ex bonis, ſeu redditibus beneficiorum, quos beneficiarios uſibus propriis applicare non poſſe, probant ex hoc textu: quare hic late diſputant, an clerici & Eccleſiarum Prælati, veri domini, an tantum uſufructuarii ſint bonorum proprii beneficii? Quam quæſtionem ad amuſſim examinatam reperies in titulo *de pecul. cleric.* ex quo commentario probabis facile præſentem regulam huic caſui adaptari non poſſe, cum clerici juxta veriorem ſententiam poſſint ex fructibus ſui beneficii in uſus proprios omnia neceſſaria convertere, quod in præſenti textu prohibetur, ibi: *Uſibus applicetur.*

4 Præſens regula juxta caſum proprium, & alios ſupra relatos accepta, magna nititur ratione; nam deſtinata ad unum uſum, non poſſunt in alium converti, contra diſponentis voluntatem, ſi eo modo, & forma domini diſpoſitio exequi poteſt. *Clem. contingit, de regul. domib. l. legatum, ff. de uſufruct. legat. l. legata, ff. de adminiſtr. rerum*, docent Covar. *in c. tua, n.9. de teſtam.* & *l. 3. var. c. 6. n. 7.* Menchaca *de ſucceſſ. creat. l. 1. §. 7. n. 11.* Moneta *de commut. in princip.* Unde cum certa quantitas ſolidorum data fuiſſet Benenato ad conſtructionem caſtri in bonum commune, non poterat ipſe eam quantitatem propriis uſibus applicare, contra voluntatem dantis, & publicam utilitatem, quæ privatæ præfertur, *l. actiones 65. §. Labeo, ff. pro ſocio, l. judicem 21. ff. communi divid.* junctis traditis a Fortun. Garcia *in l. 3. §. ex parte, ff. de juſt. & jure.*

C A P U T IV.

Alexander III. a *In Concil, Lateran,*

EPiſcopus ſi aliquem ſine certo *b* titulo, de quo neceſſaria vitæ percipiat, in diaconum *c* vel presbyterum ordinaverit, tamdiu ei neceſſaria ſubminiſtret, donec in aliqua Eccleſia ei convenientia ſtipendia militiæ clericalis aſſignet. Niſi forte talis ordinatus de ſua, vel paterna hereditate ſubſidium vitæ poſſit habere.

NOTÆ,

N O T Æ.

1 a *Lateranenſi.*) Ita etiam legitur *in 1. collect. ſub hoc tit. c.4.* Concius tamen addidit *c.5.* & recte, cum in Conc. Later. celebrato ſub Alexandro III. *c.5.* reperiantur verba hujus textus.

2 b *Titulo.*) Titulus pro cauſa plerumque ponitur, unde quod D. Joannes vocat titulum, qui fuit cruci Dom. noſtri ſuperpoſitus, SS. Lucas, Matthæus, & Marcus vocant cauſam ſupplicii: unde titulus pro cauſa poſſidendi, quia ipſum poſſeſſorem tuetur, dicitur *in l.4. ff. de contrah. except. l. 3. C. de petit. hered.* ubi notavit Cujacius; aut quia memoriam tueatur auctoris, qua ratione librorum titulos ita appellatos eſſe docent Hieronymus Magius *l.1. Miſcel. c.14.* Marcel. Donat. *ad Ammianum Marcel. c.27.* quare olim tituli ponebantur ſingulis quibuſque rebus, domibus, aut prædiis, ut cujus eſſent, & ad quos pertinerent, facile cognoſci poſſet. D. Aug. *in Pſ. 21. ibi:* „ Ubi potens aliquis invenerit titulos ſuos, nonne jure rem ſibi vindicat? Et dicit, non ponerem titulos meos, niſi res mea eſſet. *P. Chryſol. ſer. 154. ibi:* Dominum prædiorum limitibus affixi tituli proloquuntur. *D. Gregorius Magnus l.4. ep.44. ibi:* Proinde præſenti decreto conſtituo, ut ſi quis Eccleſiaſticorum unquam titulos ponere, ſive in ruſtico, ſive in urbano prædio ſua ſponte præſumpſerit, anathema ſit. *Caſſiodor. lib. 4. epiſt.* 14. Si quis juſſa noſtra agreſti ſpiritu reſupinatus abjecerit, caſus ejus applicitis titulis fiſci noſtris juribus vindicabis. „ Horum titulorum frequens mentio extat in jure Cæſareo, *in l. 3. C. de bonis vacantib. l. fin. §. 5. C. de delat. Novel. 28. c. 5. Novel. 29. c. 4. Novel. 30. c. 8.* Julian. *Novel. 21. c. 23. Novel. 22. c. 5.* Huc pertinent leges quæ extant ſub titulis *de his qui potent. nomine titulos prædiis affigunt*; & *l. 2. tit.* 16. qui talis eſt: *Ut nemo privatus titulos prædiis ſuis, vel alienis imponat, vel vela regia ſuſpendat*: & aliis congeſtis a Gothofredo *ad tit. C. Theod. de his qui potentiorum nomina*, Baſil. Legion. *q.7. ſcholaſt. c. 2.* quod jus titulos apponendi poſterioribus ſæculis regale fuiſſe, ſatis innuunt Honorius, & Theodoſius *in l. 1. C. eod. tit. Ut nemo privatus*, illic: *Regiæ majeſtatis eſt, ut noſtræ tantum domus, & patrimonia, titulorum inſcriptione legantur*, &c. Juſtinianus ad Moderatorem Heleſponti, *in Novel. 28. c. 3.* ſcribens, ita inquit. „ Cavebit vero etiam, ne quod præcipue in ponto committi ſolet, ejus rei cuipiam facultatem det, ut nempe titulos imponat prædiis, vel alienis ædibus; ſiquidem hoc ſolummodo fiſci proprium eſt, & Regiarum domuum, tam noſtrarum, quam pientiſſimæ Auguſtæ. Si vero ſub alterius appellatione tabulas, ſive titulos impoſitos deprehendat, tam ipſas protinus detrahet, quam eum qui ipſas affixerit, perveſtigabit. At ſi quidem is, qui ſe rei dominum eſſe dicit, hoc fecerit, extemplo illius rebus publicos imponet titulos, prius his titulis, quos appoſuit, ad caput ejus impactis, confractiſque. „ Similia verba habet *Novel.29.* ſeu *Authent. de Prætore Paphlagoniæ, c. 4. verſ. certe quod facile*, & *Novel.30.* ſeu *Authent. de Proconſ. Cappadoc. §. 8. in fine*: & generatim quidquid ad Fiſcum pertinebat, fiſcalibus titulis notabatur, & conſecrabatur. Elegans textus *in l. 1. C. Theod. de incorpor.* ibi: *Tituli vero, quorum adjectione prædia noſtris ſunt conſecranda nominibus.* Quam conſecrationem commemorationem noſtrorum nominum vocavit idem Theodoſius *in l. ſi quis 11. C. de bonis proſcript. in Theod.* Inde tituli Serenitatis *in l. 2. C. Theod. de pœnis, l. 3. eod. C. de aqueductu, Novel. 78. Juſtin. c. 5. & 29. c. 4.* Sacri tituli apud Symmachum *l.5. ep.52. l. 1. C. de incorporat.* adde elegantiſſimum locum apud Henricum Valeſium *ad Ammian. Marcel. l. 29. pag. 387. & 391.* Illuſtrant Bulenger. *l. 3. de Imper. c. 26.* Amaya *ad leg. 5. C. de bonis vacant. l. 10.* Bernart. *ad l. 1. ſilv. ſtat. Papin. fol.* 73. Dartis *in c. 1. 16. q.6.* Mornacius *ad leg. 1. C. ut nemo privat. tit. & in Authent. Signa, C. ut nemo privat. ſine jud.* Menochius *de arbitr. caſ.* 338. Exea *in l. unic. C. de palatiis*, Novarinus *l. 4. ſchediaſm. c. 29.* Verrucius *in lexic. verbo Titulus*, Cujac. *ad tit. 1. feud.* Cerda *in adverſariis, c. 86. n. 4.* Erant autem tituli Principum & Regum aliquando quidem vela, quæ repræſentarent Regiam poteſtatem, inſignita imaginibus Imperatorum, & Principum, vel eorumdem nominibus inſcripta, eo fere modo, quo hoc tempore cum urbs vel recuperaretur, vel jam primam obtineretur, vexillum Principis in editioribus locis ſtatui, vel ſaltem inſignia in portis, portubus, & porticibus, aliiſque locis pingi, & effingi ſolent, ut hac ratione tanquam titulo quodam urbis dominium ſibi vindicet; & talia vela nominantur *in l. ne quis, C. ut nemo privatus, Vela Regia.* Et S. Ambroſius vocat Regias cortinas, dum ſcribit ad Marcellinam de Valentiniano Imperatore, qui cortinarum illatione intra Baſilicam, ſui juris eam facere tentarat, ſed inani conatu, cortinis a puerorum turba dilaceratis. Agathias *hiſtoriar. l. 5. pag.* 142. „ Cum autem Anatolii funus afferretur ad ſepulturam, tum vero quidam e turba ſpargebant in vulgus, eum juſtiſſime e medio ſublatum, quippe qui injuſtiſſimus fuiſſet, multoſque ſuorum amicorum ſpoliaſſet, quodque illæ ſcriptæ tabellæ, & ſubpurpurei panni hunc exitum habuiſſent, quos ille frequenter opulentiorum domibus impoſuit, prætexens benevolentiam erga Imperatorem, &c. „ De his tabulis, ſeu titulis accipiunt textum *in l. fin. §. ſi ad januam, ff. quod vi aut clam*, Lindembrog. *in Gloſſar. verbo Tituli*, Duarenus *l. 2. diſp.40.* Sed rectius nullum illum accepit Joſephus ab Exea *in l. unic. C. de palat. fol.17.* Supponit enim apud Romanos tabularum inſcriptiones, & titulos variis ex cauſis rebus apponi ad indicandum quod quiſque vellet, *l. 8. ff. ad leg. Jul. pecul.* Inde locandis ædibus tabula appendebatur, ut ex Terentio, & Cicerone probat Briſſon. *l.3. ſelect. c.8.* Fuerunt auctionis, & venditionis tabulæ, de quibus agit textus *in l. Julianus, §. Julianus, ff. de action. empti, l. item apud Labeonem, §. item ſi quis, ff. de injurii*, Mornacius *in d. l. unic. C. ut nemo privatus.* Similiter fuiſſe tabulas ad deſignandos limites agrorum, conſtat *ex d. l. qui tabulam 8. ff. ad leg. Jul. pecul.* quam ita accipiunt Briſſonius & Cujacius, quos refert & ſequitur D. Joannes Suarez *ad l. Aquil. l.2. ſect.10. n.23.* tandem in uſu fuit locatis domibus tabulas affigere ob non ſolutam penſionem, ut invecta & illata deſcriberentur, *l. cum domini, ff. locati*: tabulæque ita affixæ januæ aditum, aut exitum præcludebant, *l. ſi injuriæ, ff. de injur. l. ult. C. Theod. de adminiſtr. tut.* ut ex Fornerio, & Samuele Petito notat D. Joannes Suarez ubi proxime; & ſic dominus omnia invecta, & incluſa tacite oppignorata retinebat, quo modo intelligitur Paulus *in l. pen. ff. in quibus cauſis pignus*, dum inhabitantes ſervos manumitti poſſe ait, antequam penſionis nomine præcludantur. Explicant Cujacius *l.17. obſ. c.39.* & *in l.1. C. de neceſſariis ſervis*, Merillus *l.3. obſ. c.25.* De his ergo tabulis taciti pignoris Venulejum *in d. l. fin.* accipit eruditus Exea, a cujus ſententia non multum abſcedunt Cujac. *l.16. obſ. c.12.* Alciatus *l.4. parerg. c. 20.* Suarez *d. ſect.10. a n.23.* Amaya *in l. 5. C. de bonis vacant. l. 10.* qui plura de his tabulis erudite congeſſerunt. Alia etiam de variis tituli acceptionibus cumularunt Bulengerus *de picturis, l.1. c.22.* Germonius *de indult. Card. verbo Tituli*, Baronius *anno* 112. & in Martyrol. *die 26. Julii*, Cohelius *in notit. Card. c.6.* P. Gregorius *l.1. ſyntag. c.5. in fin.* & *l.15. c.26. a n.1.* & *de benefic. c.8.* P. Faber *l. 2. ſemeſtr. c.* 8. Vaconius *l.4. declar. c. 1.* Ab hiſce ergo titulis ædes fidelium divino cultui mancipatæ, in quibus fideles ſynaxes agere conſueverant, tituli dictæ fuerunt, quia in eis crucis ſignum in titulum apponebatur. Anaſtaſius Biblioth. *in vita Silveſtri*, ibi: „ Hic fecit in urbe Roma Eccleſiam in prædio cujuſdam „ presbyteri ſui, qui cognominabatur Equitius, quem titu„ lum Romanum conſtituit juxta thermas Domitianas, qui „ uſque in hodiernum diem appellatur Titulus Equitii. „ Et *l. ult. C. Theod. de pagan. l. decernimus, C. de Epiſcop. & Cler. Novel. 117. c. 7. conſtit. 4. Juliani c. 1. c. nemo, de conſecr. diſt.* 1. Hinc in Eccleſiaſticis hiſtoriis legitur titulus Paſtoris, titulus Euprepriæ; hoc eſt, Eccleſia a Paſtore presbytero, & ab Euprepria condita: & eo ſenſu legi Evariſtum in urbe titulos, ideſt Eccleſias diviſiſſe presbyteris; & Marcellum 25. titulos in eadem urbe inſtituiſſe, ex Anaſtaſio, & Beda notarunt Baron. *anno* 112. Severinus Binius *in not. ad epiſtolam 3. Evariſti*, & apud Prudentium *hymno* 12. legitur.

Parte alia titulum Pauli via ſervat Hoſtienſis.

Inde jus tituli in Concilio Brachar. 1. *can.* 31. ibi: „ Presbyteri, qui in titulis conſecrantur. „ Synodo Remenſ. *can.26.* Turon.3. *can.14.* ibi: " De titulo minori ad majorem migrare nulli presbytero licitum ſit, ſed in eo permaneat, ad quem ordinatus eſt. „ Concilio Meldenſi *can.* 11. apud Athen. *can.* 36. & *l. 5. Cap. Caroli, c.* 108. ibi: " Presbyteri, qui in titulis „ conſecrantur, ſecundum canones antequam ordinentur, pro„ miſſionem ſtabilitatis loci illius faciant. „ Et *l.7. c.* 178. excommunicantur presbyteri, qui titulos ſuos abſque conſenſu Epiſcopi dimittunt, *l.1. feudor. tit.6.* ibi: Dederit de rebus Eccleſiarum, quæ eis ſubjectæ ſunt, „ & tituli vocantur; „ & aliis congeſtis a Baronio *an. 112. n.4.* & *62. n.3.* & *164. n. ult.* & *165. n.3.* & *166. n.1.* Turrian. *l.5. pro ep. c.24. pag.259.* Frances *de Eccl. Cathed. c.15. n.65.* Inde titulus pro Eccleſia ponitur *in c. dilectus, de capel. monach.* & clerici intitulati, pro beneficiatis, qui Eccleſiis præfecti ſunt, accipiuntur *in c. 3. de cleric. conj.* & aliis congeſtis a Fileſaco *de orig. parœc. c. 2.* Hinc & Jacob Patriarcha *Gen. c.28.* conſecrare volens locum in quo viderat Angelos per ſcalam aſcendentes, & deſcendentes, erexit lapidem in titulum, fundens oleum deſuper; nomenque urbis appellavit Bethel, hoc eſt domum Dei: *Et lapis iſte, quem erexi*, inquit, *in titulum vocabitur domum Dei.* Nec dubito, quin titulus iſte a Patriarcha erectus, figura, & umbra fuerit titulorum, quos Chriſtiani aliquando erant erecturi. Quare totum etiam illud ſanctiſſimi Patriarchæ factum in dedicationibus templorum ſolemniter legitur, & canitur. Plura congeſſit P. Grethſerus l.2. de Cruce, c.7. Nec inde credas, omnes baſilicas olim titulos fuiſſe; tituli enim erant præcipuæ Eccleſiæ, reliquæ baſilicæ tantum, cœmeteria, oratoria, quæ pietatis augendæ, & commodius exercendæ gratia ad faciliorem populi conventum paſſim in urbe dedicabantur, nec ſtatim presbyteri in illis titulares apponebantur, ſed alicui commendabantur uſquedum in earum titulum presbyteri ordinarentur. Anaſtaſius Biblioth. *in Innocentio I.* ibi: „ Eodem tempore dedicavit „ Baſilicam ſanctorum Gervaſii, & Protaſii, ex devotione te„ ſtamenti ejuſdem illuſtris feminæ. *Et infra:* In quo loco „ Beatiſſimus Innocentius ex delegatione illuſtris feminæ Ve„ ſtinæ titulum Romanum conſtituit. „ Quæ verba, & alia quæ ſequuntur, docte explicat Boſquetus *ad Innocentium l. 2. ep.136.* Et Damaſum duas baſilicas dedicaſſe, & unam tantum ex his in titulum erexiſſe, legitur apud eumdem Anaſtaſium in ejus vita; & ita poterat unus presbyter habere unam Eccleſiam in titulum erectam, & aliam commendatam, quæ nondum in titulum erecta erat, tanquam membrum, ſeu capellam Eccleſiæ principalis. Conc. Metenſe *can.11.* ibi: " Unuſquiſque presbyter unam ſolummodo habet Eccleſiam, „ niſi forte antiquitus habuerit capellam, vel membrum ali„ quod adjacens ſibi, quod non expedit ſeparari. *Conc. Nannet. apud Burchardum l.2. Decreti, c.26.* ibi: Ut ſi quilibet preſ„ byterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud ſeniorem „ ſæcularem nulla precatione, vel xenio Eccleſiam illam ob„ tineat, quia titulus per ſe conſtans ante extitit; ſed neque „ capellam ſine conſultu Epiſcopi. „ De hoc titulo ita pro Ec-

BIBLIOTECA CENTRAL

cleſia, ad quem presbyter ordinatus, eſt accipit Boſquetus ubi ſupra, textum *in can.33. Conc. Carthag.* ibi: *Non habenti neceſſitatem, nec Epiſcopo licet uſurpare rem aliquam tituli Matricis Eccleſiaſticæ*. Ubi exemplari Græco recte legendum exiſtimat: *Non habenti ergo neceſſitatem, nec Epiſcopo liceat Matricis Eccleſiæ, nec Presbytero rem tituli ſui uſurpare*. Plura alia de titulo Eccleſiæ congeſſit Ferrandus *diſquiſit. relig. l.1. c.6. art.2.* De titulo alia etiam congeſſerunt Seldenus *t. 1. Synod. lib. 3. c. 5.* Alteſſerra *l. 5. diſſert. c. 2.*

3 c *Diaconum.*) Sed non levis controverſia eſt, an præſens conſtitutio tantum de presbytero, & Diacono, de quibus loquitur, ſit exaudienda, an vero de Subdiacono, & inferioribus clericis, ex identitate rationis, videlicet miniſterii Eccleſiaſtici, & ne ipſi in opprobrium Eccleſiaſtici gradus mendicare cogantur? Et de omnibus Alexandrum eſſe exaudiendum, ſuadetur primo, quia ſi clerici in minoribus conſtituti gradibus mendicare cogantur, ſequitur opprobrium, ſeu contemptus clericalis ordinis. Secundo quia & ipſi minoribus gradibus initiati miniſterium proprium impendunt in Eccleſia, ut conſtat *ex c. 1. 15. diſt. c. Acolythus, cum ſeq. 23. diſt.* ubi eorum officia recenſentur. Igitur ad titulum certæ Eccleſiæ debent ordinari, ut ex ea ſuſtententur. Faciunt textus *in c.1.* ibi: *Presbyterum, Diaconum, vel quemlibet*; & *c. Sanctorum, 70. diſt.* ubi cum agatur de ordinationibus ſine titulo non faciendis, generaliter de omnibus clericis idem ſtatuitur: igitur tam de ordinandis in majoribus, quam in minoribus gradibus ſunt exaudiendi, juxta regulam, quam deducunt omnes *ex c. cleros, 21. diſt. c. de perſona 38, 11. q. 1.* Sed adhuc contraria ſententia tenenda eſt, videlicet præſentem conſtitutionem tantum de ordinandis in ſacris Ordinibus eſſe exaudiendam; quod in univerſali Eccleſia ita receptum eſſe poſt Tridentinum *ſeſſ.21. de reform. c. 2.* docent Flamin. *de reſign. l.2. q.6. n.4.* Quintanadvennas *l. 7. Eccl. n.17.* Salcedo *in praxi, c.18. n. 5.* Suarez *de cenſur. diſp. 31. ſect.1. n.33.* Nec hac ſententia retenta obſtant fundamenta contrariæ ſententiæ, nam ut docent Doctores proxime relati, non eadem ratio militat in ordinandis abſque titulo in minoribus, ac in majoribus gradibus; nam clerici in minoribus ordinibus conſtituti, abſque diſpendio clericalis ordinis poſſunt aliunde officio, aut artificio ſibi quærere neceſſaria, quod clerici in ſacris conſtituti abſque dedecore Eccleſiaſtici gradus facere nequeunt, *c.1. ne clerici, vel monachi*; nec aſſiduum præſtant in Eccleſia famulatum, officiiſque divinis interſunt clerici in minoribus, ut in majoribus gradibus conſtituti; unde præſens prohibitio de non ordinandis ſine titulo, non procedit in initiandis minoribus ordinibus, ac in promovendis ad ſacros Ordines.

COMMENTARIUM.

4 Concluſio traditur, & probatur.

Ex hoc textu, *junctis c.2. c. cum ſecundum, hoc. tit.* ſequens communiter deducitur aſſertio: *Epiſcopus non debet aliquem ordinare ſine titulo, & ſi ſecus fecerit, tam ipſe, quam ejus ſucceſſor tenentur ita ordinato alimenta præbere uſquedum beneficium aſſequatur*. Probant, vel ſaltem ad eumdem ſenſum reducendi ſunt textus *in c.1. & 2. 70. diſt. c. accepimus 13. de ætate & qualit. c.5. de filiis presbyt. c. tui 23. hoc tit. c. cum de beneficio 5. c. ſi Epiſcopus 37. hoc tit. in 6. c. poſtulaſti, de jurepatr. c. per tuas 35. c. ſi quis 45. de ſimonia*. Concilium Laodic. ſub Inn. III. *anno* 1200. *c.3.* Abricenſe tempore Alexandri III. *can. 6.* ibi: *Item ſacerdotes non ordinentur ſine certo titulo*. Salſeburg. tempore Martini V. *can.5.* "Nullus admittatur ordinandus, „ vel promovendus ad ordinem ſuper vicaria, niſi ſit perpetua, a qua non poſſit ad inordinatum placitum amoveri.„ *Senonenſe anno 1527. can.4.* „ Prohibemus, ne aliqui ad ſacrum „ ſubdiaconatus ordinem aſſumantur, niſi ſub titulo beneficii „ viginti librarum Pariſienſium ad minus, vel patrimonii ſimilis valoris.„ Colonienſe an. 1536. *can.2.* Mogunt. tempore Pauli III. an. 1549. *can. 81.* "Nec quiſquis ordinandus „ recipiatur, niſi ad certum titulum Eccleſiaſtici beneficii, „ quod ſit perpetuum, a quo non poſſit ad inordinatum alicujus placitum amoveri.„ Trid. *ſeſs. 21. de reform. c. 2.* Authent. *ut determinatus ſit numerus, §. illud, collat. 1.* conſonant de jure noſtro lex 14. *tit.15.* lex 9. *tit.19. part.1.* lex 1. *tit. 3. l.1. recopil.* Illuſtrant ultra congeſtos in præſenti a Garanna Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.70. per totam*, Petrus Greg. *l. 1. de reſcript. c.5.* & *de benef. c.8.* & *l.1. part. tit.13. c.5.* Cironius *ad tit. de ætate & qualit.* Narbona *in d.l. 1. recopil. gloſſa 1.* Ægidius Boſſius *t.1. moral. tit. 3. per totum*, Mancinus *juris ſacri controv. diſt.21.* Menardus *in not. ad ſacram. D. Gregorii, fol.283.* Fileſacus *de orig. Paroc. c. 2. & 3.* Æneas Robertus *l.3. rer. jud. c.2.* P. Bollo *in œconom. canon. claſ.1. c.2. §.8.* Barb. *de jure Eccl. l.1. c.33. n.150.* Acunna & Joan. Dartis *in d.70. diſt.* Suar. *de cenſur. diſp.31. ſect. 1. n. 33.* Boſquetus *in not. ad Innoc. III. leg.3. ep.18. & 184.* D. Joſeph. Vela *diſs.43. n.33.* Hieronymus Garcia *in ſumma, tr.1. difficult.1. dub.5. pu.3.* Duarenus *l.1. de ſacr. c. 16.* Quintanadvennas *Eccl. c.3.*

5 Impugnatur tradita aſſertio.

Sed hæc aſſertio difficilis redditur ſequenti conſideratione: nam aut clerici neceſſario ſunt ordinandi ad titulum beneficii, ſeu certæ Eccleſiæ, ut ejus ſtipendiis ſuſtententur; aut ut ibi reſideant, ſintque locales, non vagi, & acephali: ſed neutrum neceſſarium eſt, imo contrarium diſciplinæ Eccleſiaſticæ: ergo præſens prohibitio aliena prorſus eſt a peritia canonica. Major patebit ex infra dicendis; minor autem conſtat: nam ſi in ordinando titulus deſideratur, ut ſtipendia recipiat ab Eccleſia, ubi officium, & miniſterium impendit, ſæpe ſæpius clerici Eccleſiæ ſtipendiis non ſuſtentantur, *c.1. de poſtul.* ibi: *Si ſtipendiis Eccleſiæ ſuſtentantur*, &c. *Clericos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentari, quibus nulla parentum ſuffragantur bona*; quæ habentur *c.1. q.4.* imo & induſtria, & artificio victum, & ſibi neceſſaria quærere illis jubetur *in c.1. 2. 3. & 4. 91. diſt.* Igitur neceſſario clericus non debet ſtipendiis Eccleſiæ ſuſtentari. Aliud membrum minoris propoſitionis probatur ex uſu Eccleſiæ; plerumque enim clericos ordinari ſine certa ſede, ut tantum eſſent circuitores, conſtat *ex can.16. Synodi Laodicenæ*, ibi: *Quod non oportet in vicis, & regionibus Epiſcopos conſtitui, ſed viſitatores*. Ubi Zonaras notavit, Viſitatores eſſe circuitores regionum, nullam certam ſedem habentes, argumento legis *6. §. 1. ff. de excuſat. tutor.* quorum meminerant Juſtinianus *in l. 41. C. de Epiſcop. & cleric.* D. Gregorius *l.3. ep.2. ad Maximianum*, ibi: *Viſitatores Eccleſiarum, clericique eorum, qui cum ipſis per non ſuæ civitatis parœcias fatigantur, aliquod laboris ſui capiant te diſponente ſubſidium*. Joannes II. Pontifex *epiſt. 3. ad Epiſcopos Galliæ*, notavit Juſtel. *in C. Canonum Eccleſ. univerſ. fol. 217.*

6 Traditur ratio decidendi.

Qua difficultate non obſtante, verum eſt, clericos non debere ad ſacros Ordines aſcendere, niſi cum vero, & certo titulo; nonnulla enim in militia Eccleſiaſtica, ſeu cæleſti, argumento deducto a militia caſtrenſi, in Eccleſia recepta fuiſſe pluribus parallelis ab utraque deductis, jam illuſtravi in titulis *de ſervis non ord. & de corpore vitiatis*: id tantum in præſenti obſervandum eſt clericos exemplo militum certum titulum habere debere, ut de militibus prodit Svetonius *in Claudio, c.25.* ibi: „ Stipendiaque inſtituit, & imaginariæ militiæ genus (quod vocatur ſupra numerum) quo abſentes & titulo tenus figerentur. *Et* ſicut titulus militum erat ut eſſent hujus, vel illius cohortis, aut centuriæ, „ *Vegetius l.2. de remil. c.18. ibi*: „ Præterea in averſo ſcuto uniuſcujuſque militis erat nomen adſcriptum, addito ex qua eſſet cohorte, quave centuria: ita clerici titulum proprium habere debent, ut illius Eccleſiæ dicantur.„ Docuit Petrus Chryſologus *ſer. 109.* ibi: „ *Quis ſine titulo militem ſe auſus eſt profiteri? Quis ſine dignitatis infulis nomen dignitatis invadit?* Et obſervavit Merillus *l.3. obſerv. c. 2.* Inde Eccleſia jam ab ejus cunabulis clericos certo titulo præfici, & propriæ Eccleſiæ ſervitio mancipari ſtatuit, vagos, & acephalos clericos magnopere abhorrens. Concilium Mogunt. *can.22.* ibi: „ De clericis vagis, & acephalis, ideſt qui ſunt ſine capite, neque ſub Epiſcopo, neque ſub Abbate, ſed ſine canonica vel regulari degentes, præcipimus, ut Epiſcopi ſine ulla mora eos ſub cuſtodia conſtringant.„ *Conc. Meldenſe can. 52.* „ Qui vero ex noſtris parochiis, aut ad titulum, aut abſolute ordinari petunt, nullatenus ordinentur, niſi aut in clero certo & religioſo, vel etiam in civitate, ſaltem uno anno immorentur, ut de vita, & converſatione, & doctrina illorum certitudo poſſit agnoſci, & nemo abſolute quemquam ordinare præſumat, ſicut ſancti ſanxerunt canones.„ Concil. Chalc. *can. 6.* illos appellat diſſolute ordinatos, licet illis primis Eccleſiæ ſeculis viri aliqui eruditione, ac pietate inſignes hac lege ſoluti abſolute ſine Eccleſia ordinati fuerint, ut S. Paulinus Nolæ Epiſcopus de ſe refert *epiſt. ad Severum Sulpitium*, quæ eſt 6. Paulinarum, ibi: „ Nam ea conditione in Barchinonenſi Eccleſia conſecrari adductus ſum, ut ipſi Eccleſiæ non alligarer, in Sacerdotium tantum Domini, non etiam in locum Eccleſiæ dedicatus.„ Itidem ep. ad D. Aug. ſcripta, quæ eſt 355. inter Auguſtinianas, loquens de B. Ambroſio, ait: "Suo me clero vindicare voluit, ut etſi diverſis locis degam, ipſius presbyter cenſear.„

7 Reſtituitur littera c. Sanctorum 70. diſt.

Prior ergo lex hanc prohibitionem complectens, quæ extat in corpore juris, eſt Concilii Chalc. relati a Gratiano *in c. Sanctorum 1. 70. diſt.* quem canonem infideliter, & infeliciter verſum eſſe ex Græco autographo, queſti ſunt eruditi viri. Apud Gratianum legitur, *manifeſte*, manifeſto errore, cum *ſpecialiter*, verti debeat. Deinde habet Gratianus, *in Eccleſia civitatis ſuæ*; qui illud *ſuæ*, addidit de ſuo. Etiam vertit, *poſſeſſionis*, cum legendum eſſet, *pagi*. Tandem vertit, *mereatur publicatæ ordinationis vocabulum*, cum vertendum eſſet, *publico edicto*, ſeu potius *præconio aſſignetur*. Vere, & integre canonem illum ita vertit Balſamon, ibi: „ Nullum abſolute ordinari, nec Presbyterum, nec Diaconum, nec omnino aliquem eorum, qui ſunt in ordine Eccleſiaſtico, niſi ſpecialiter in Eccleſia civitatis, vel pagi, vel martyrio, vel monaſterio is qui ordinatur, deſignetur. Eos autem, qui abſolute ordinantur, decrevit ſancta Synodus irritam, ac invalidam habere ejuſmodi manuum impoſitionem, & nuſquam exercere, ac operari poſſe, ad ejus, qui ordinavit, injuriam.„ Eo modo illum legit Dionyſius Exiguus *in can. 184. C. Canonum Eccleſiæ*, ex quo tranſcriptus eſt textus *in c.2. h. t.* Statuunt igitur Sancti PP. neminem abſolute eſſe ordinandum, ſed certo loco eſſe aſſignandum, in quo ſuo, ſive Presbyteri, ſive Diaconi, aut alterius ordinis fungatur officio. At ne quis cauſari poſſit, ſe generaliter Eccleſiæ fuiſſe ordinatum, & canoni ſatiſfeciſſe, ſi modo in alio loco, prout libuiſſet, munus ſuum obiret, ut de S. Paulino retulimus; idcirco additum eſt in eo canone, *ſpecialiter*, quaſi innuant Patres, non cuilibet Eccleſiæ civitatis, ſed huic, vel illi, non cuivis pago, ſed certo, ac diffinito; non cuilibet martyrio, aut monaſterio, ſed ei, quod fuerit nominatim expreſſum. Firmatur mire hæc Concilii Chalc. conſtitutio ex Conc. Cabil. temporibus Caroli Magni, *can. 43.* quæ verba etiam reperiuntur *in addit. c. l.3. c.37.* ibi; „ Sunt in quibuſdam locis Scoti, qui ſe dicunt Epiſcopos eſſe, & multos negligentes abſque licentia dominorum ſuorum, ſive magiſtrorum Presbyteros, & Diaconos ordinant: quorum ordinationem, quia plerumque in ſimoniacam incidit hæreſim, & multis erroribus ſubjacet, modis omnibus irritam fieri debere omnes uno conſenſu decrevimus.„ Ubi notandum eſt, errones illos Epiſcopos, quos Synodus Scotos appellat, non

ideo damnari tantum, quia vix ſine ſimoniaca labe aliquos in alienis diœceſibus ordinarent, ſed propter admiſſos in ſimilibus ordinationibus errores, & eum præſertim, quo abſolute, nec ad ullum titulum, vel Eccleſiam illos ordinarent.

8 Exponitur textus in d. c. 1. 70. diſt.

Sed breviter proſequamur expoſitionem ejuſdem canonis relati *in c. 1. 70. diſt.* Ajunt Patres Eccleſiæ, *civitatis ſive poſſeſſionis*: alibi, *vel pagi*. Quibus verbis nonnulli ducti exiſtimarunt, per verbum *poſſeſſionis*, admiſſam eſſe a Patribus ordinationem ad titulum patrimonii, & ab eo tempore patrimonium habentem, tanquam cum juſto titulo ſacris Ordinibus initiari poſſe. Sed verius eſt, uſque ad tempora Alex. III. in præſenti textu nullum initiatum fuiſſe ad titulum patrimonii: quare verius credo, ſive retineatur vox *poſſeſſionis*, vel *pagi*, Patres ſanxiſſe neminem ordinari poſſe niſi in Eccleſia civitatis, ſive in Eccleſia in pago, aut poſſeſſione conſtructa. Non ſolum enim olim conſtituebantur Eccleſiæ in urbe, verum & in vicis, pagis, & poſſeſſionibus: textus celebris Arcadii, & Honorii, qui floruerunt ante Concil. Chalced. *l. 33. C. Theod. de Epiſc. & cler.* illic: "Eccleſiis, quæ in poſſeſſionibus (ut adſolet) diverſorum, vicis, vel quibuslibet locis ſunt conſtitutæ, clerici non ex alia poſſeſſione, vel vico, ſed ex eo ubi Eccleſiam eſſe conſtiterit, eatenus ordinentur, ut propriæ capitationis onus ad ſarcinam recognoſcant.„ Concil. Chalced. relatum *in c. qui vere, 16. q. 1.* ibi: *Qui per civitates ſingulas, ſeu poſſeſſiones in monaſteriis ſunt*. Mens ergo Patrum *in d. c. 1.* eſt, neminem ordinari poſſe niſi ad titulum Eccleſiæ, quæ ſit in civitate, ſeu pago, ſeu poſſeſſione conſtructa. Proſequuntur Patres, *aut in martyrio*, ideſt, oratorio, ſeu pio loco Martyrum reliquiis dicato, ubi SS. Martyrum ſacra pignora repoſita erant, de quibus Theodoſius *in l. 2. C. de ſacroſ. Eccleſ.* quæ eſt lex ultima *C. Theod. de ſepulchro violato*, ita ſanxit: *Nemo Apoſtolorum, vel Martyrum ſedem humandis corporibus æſtimet eſſe conceſſam*. Ubi ſedem Martyrum pro Eccleſia in honorem Apoſtolorum, ſeu Martyrum erecta interpretantur Mancinus ibi, Cujacius *in paratit. ad eumdem titulum*, Spondanus *de cœmet. ſacr. l. 1. p. 3. c. 14. in fine*. Faciunt Hieronym. *in vita Hilarion. Ut ſublato ad villam ſuam Sancti corpore, martyrium fabricaret*. Strabo *de rebus Eccleſ.* Martyria vocabantur Eccleſiæ, quæ in honorem aliquorum Martyrum fiebant. Sozom. *l. 1. c. 26.* Illuſtrant Gothofredus *in d. l. fin.* In illis martyriis clerici horas canonicas, & divina officia pſallebant: unde in Concil. Epaun. *can. 23.* cavetur, ut Sanctorum reliquiæ in oratoriis villaribus non ponantur, niſi forſan clericos cujuſcunque parochiæ vicinos eſſe contingat, qui ſacris cineribus pſallendi frequentia famulentur. Ivo Carnot. *p. 3. Decreti, c. 78.* pro *clericos*, reponit numero ſingulari *clericum*; & pro *cineribus*, legit *pignoribus*. In eo ergo loco, ubi reliquiæ Martyrum erant, tanquam in Eccleſia clericus ordinari poterat, & ita ad titulum martyrii clericum ordinari ſinunt PP. *in d. c. 1.* & in ipſis Martyrum ſepulcris pii cultus frequentabantur. S. Paulinus *natali S. Felicis*; & hoc erat Sanctorum memoriis communicare, juxta interpretationem loci Apoſtoli *ad Rom. c. 12.* quam Optatus adhibet *in initio l. 2.* Nec aliter legerant eum Apoſtoli locum S. Hilar. *l. de Synodis*, Auguſt. 2. *contra Fauſtum, c. 21.* Epiphan. *hæreſi 67.* Illuſtrant Turr. *l. 4. pro Epiſc. c. 13.* Theoph. *tom. 18. fol. 527.* Sequitur, *ut in monaſterio*; pro quorum verborum expoſitione ſciendum eſt, primis illis temporibus monachos ſacris Ordinibus non initiari, imo in eorum Eccleſiis conſtitui presbyteros, ut ſacrificium Miſſæ celebrarent, ut conſtat ex ipſo Conc. Chalc. *can. 4. & 8.* ibi: "Clerici, qui in parochiis, & in monaſteriis, aut martyriis conſtituti, ſub poteſtate ſint ejus, qui in ea eſt civitate Epiſcopus, ſecundum traditionem SS. Patrum. *Ex alia verſione*: Clerici qui pauperum diſpoſitioni, vel monaſteriorum, vel martyriorum præſunt, ſub poteſtate ſingulorum civitatum Epiſcoporum, ſecundum canonum traditionem perdurent.„ Extant apud Gratianum *in c. quidam, §. clerici, 18. q. 2.* late probavi *in c. 5. de tempor. ordin.* & dicemus infra *in c. 1. de capellis monach.* Poſtea cœperunt monachi ſacris Ordinibus initiari, & conſtitui non ſolum in propriis Eccleſiis regularibus, verum & ſæcularibus, *c. ſic vive, c. clericatus, c. vos autem, c. legi, c. monachi, 16. q. 1.* Noſtris autem temporibus hujuſmodi regularium ordinationibus titulus non eſt neceſſarius, quia in illis ceſſat præcipua ratio, videlicet ne mendicare cogantur, quam ſupra aſſignavimus.

9 Sequuntur aliæ Eccleſiæ ſanctiones.

Canonem prædictum Concilii Chalced. amplexus fuit Urbanus II. in Synodo Placentiæ habita, relata *in cap. 2. 70. diſt.* ibi: "Sanctorum canonum ſtatutis conſona ſanctione decernimus, ut ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur.„ His duobus canonibus irrita dicitur ordinatio ejus, qui ſine certo titulo ordinatus fuit; quod eſt intelligendum quoad exercitium, ita ut ſuſpenſus ipſe ordinatus maneat, ut poſt Gloſſam ibi docuerunt Turriſcremata & Acunna, quinimmo & Epiſcopum ita ſcienter ordinantem ab ordinum collatione manere ſuſpenſum, ſatis innuit textus *in d. can. 1. c. cum ſecundum, h. t. l. 1.* in illis verbis: *In injuriam ordinantis*; cui nulla alia injuria irrogata conſiderari poteſt, quam hæc ſuſpenſio ab ordinum collatione. Succeſſit conſtitutio Alexandri III. in præſenti, qui duo noviter ſtatuit: primum, ut loco ſuſpenſionis eam pœnam Epiſcopus qui ordinavit ſine titulo, incurreret, ut teneretur de neceſſariis providere ita ordinatis, donec beneficium Eccleſiaſticum ſint aſſequuti: ad quod tempus referendus eſt Gregor. Turon. *l. 8. c. 20.* dum ait: *Fauſtinianus, qui ex juſſu Gundobaldi, Aquenſis urbis Epiſcopus ordinatus fuerat, ea conditione removetur, ut eum Bertheramnus, Oreſteſque, ſive Palladius, qui eum benedixerant, vicibus paſcerent, centenoſque ei aureos annis ſingulis miniſtrarent*. Unde ceſſavit ſuſpenſionis pœna, tam in ordinante, quam in ordinato: in ordinante, quia alimenta præſtat: in ordinato, quia ſi ſuſpenſus maneret, beneficium illi conferri Alexander non juberet, quia ſuſpenſis beneficium conferri non poteſt, ut omnes tenent per textum ibi, *in c. ut bona, de ætate & qual.* & *in c. poſtulaſti 7. de cler. excom.* Secundum noviter conſtituit, ut ad titulum patrimonii poſſint clericis ſacris Ordinibus initiari, quod conſtitutum non fuiſſe in Synodo Chalcedon. in illis verbis, *ſeu poſſeſſionis*, ut voluit ibi Turriſcr. jam ſupra probavi, & obſervat eruditus Florens *in c. 27. de reſcript.* Temporibus tamen D. Hieronymi clericos ordinatos fuiſſe ad titulum patrimonii, aliqui deducunt *ex c. ult. 16. q. 1.* diſerte tamen illud ſtatuit Alexander in præſenti, in illis verbis, *niſi talis*, &c. quod confirmavit Concil. Trid. *d. ſeſs. 21. de ref. c. 2.* Circa patrimonium autem, cujus intuitu clerici ordinantur, varia dubia exagitant, & examinant, tam practici, quam moraliſtæ, præcipue an ita ſpirituale maneat, ut alienari non poſſit, vel privilegiis, & immunitatibus rerum Eccleſiarum gaudeant atque filius teneatur bona illa conferre cum ceteris fratribus? pro quorum ſolutione videndi ſunt Matienzo *in l. 11. titul. 10. l. 5. recop.* Laſarte *de decima, vendit. c. 19. n. 9. & 51.* Guttierez *l. 1. pract. q. 8.* Narbona *in dict. l. 1. tit. 3. l. 1. recopil.* Illud certum eſt, ordinatum ad patrimonii titulum, non poſſe illud alienare, nec ſuper eas poſſeſſiones cenſum conſtituere, ut pluribus relati tenet Marinis *l. 2. reſol. c. 48.* Poſt Alexandrum III. Innocentius III. *in c. cum ſecundum, hoc tit.* præſentem conſtitutionem prorſus confirmavit, inſuper ſtatuendo, ſucceſſorem in Epiſcopatu teneri ſimiliter alimenta præſtare ordinatis ſine titulo, ac tenebatur ille qui eos ordinavit: Facit Gregor. Turon. *l. 8. hiſt. Franc. c. 20.* ubi Fauſtinianus, qui juſſu Gundobaldi, Aquenſis urbis Epiſcopus ordinatus fuerat, ea conditione removetur, ut eum Bertheranus, Oreſtes, & Palladius, qui eum benedixerant, vicibus paſcerent, centenoſque ei aureos annis ſingulis miniſtrarent. Et ea etiam conſtitutione ſublata fuit ſuſpenſionis pœna ſtatuta in prioribus canonibus; ad quam etiam conſtitutionem reſpexit idem Innocentius *l. 3. regeſt. 15. ep. 184.* ibi: *Per conſtitutionem noſtram*. Nec audiendi ſunt, qui exiſtimarunt, Innocentium abrogaſſe prædictam ſuſpenſionis pœnam, moti *in c. per tuas 37. c. pen. de ſimonia*. Siquidem in eo textu ſuſpenſio incurritur, quia contra leges Eccleſiaſticas, & in earum fraudem præceſſit pactum, ſeu conventio de remittendo, vel alienando patrimonio, ad cujus titulum quis ordinatus fuerat, & non petendi neceſſaria ab Epiſcopo ordinante, ſi autem abſque fraude ordinatio procederet cum patrimonio, aut titulo nullo, tantum cogeretur Epiſcopus alimenta præſtare ita ordinatis. Tandem Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. c. 2.* poſtquam ſanxit nullum, quantumvis idoneum, ad ſacros Ordines eſſe promovendum, niſi ad titulum beneficii, vel patrimonii in fine ita cavit: *Antiquorum canonum pœnas ſuper his innovando*. Quibus verbis innovari antiquam ſuſpenſionis pœnam, de qua *in d. c. 1. & 2. 70. d.* docuerunt Suarez, Sanch. & Navarrus congeſti a Barboſa *in d. c. 2. n. 65.* Sed contrarium; videlicet Trid. tantum innovaſſe pœnam dicti capitis *cum ſecundum*, & præſentis textus, videlicet, ut nullam ſuſpenſionem incurrant ordinator, & ordinatus, ſed tantum Epiſcopus teneatur providere de neceſſariis, quam plures docuerunt, quos refert & ſequitur Barb. *ubi proxime, n. 67.* & *de poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 20. n. 27.* ubi exponit conſtitutiones Sixti V. & Pii II. editas contra male promotos.

10 Proſequitur ratio decidendi.

His animadverſis, rationem præſentis aſſertionis duplicem aſſignant Innocent. III. *in d. c. cum ſecundum*, & Patres Concilii Trid. *in d. c. 2.* Innocentius primam repetit a jure naturali, & divino, cum enim dicat Apoſtolus 1. *ad Corinth. c. 9.* qui altari ſervit, de altari vivat, & mercenarius a mercede ſibi debita repelli non debet, *c. 11. Lucæ, c. Eccleſiaſticis 67. 12. q. 2.* dicemus latius *in d. c. cum ſecundum*; ideo clericus, qui in Eccleſia miniſtrat, & in ea aſſiduum impendit famulatum, non debet privari propriis ſtipendiis, imo de patrimonio Jeſu Chriſti ſuſtentari debet, in cujus ſortem & hæreditatem vocatus eſt, *c. cleros 21. d.* quam rationem late illuſtrat P. Greg. *de benef. c. 36. ex n. 1. & l. 16. ſyntag. c. 1.* Patres Concil. Trident. ſecundam rationem aſſignarunt, videlicet ne talis clerus paupertate oppreſſus in opprobrium ordinis, totiuſque ſtatus clericalis dedecus mendicare cogatur, juxta textum celebrem *in c. Diaconi 23. §. alias, verſ. mendicat infelix, 93. d.* quam rationem illuſtrat Cujacius *in novell. 3. in fine, & l. 1. feud. tit. 1.* & in ejus confirmationem expendi poſſunt textus *in l. ſi plures, C. de SS. Eccleſ. ex 1. de inſtit.* juncto Petro Gregorio *de benef. c. 8. a n. 1.* quare apud Romanos ut aliquis in militem eligi poſſet, prius ejus cenſus, ſeu patrimonii ratio habebatur, ut conſtat ex Jul. Paulo apud Lipſium *de militia Romana*, Gellio *l. 6. noct. c. 10.* probant Robertus *l. 3. de re jud. c. 2.* Lantdmeter. *l. 1. de veteri cler. c. 5.* Quæ rationes dedecoris, & ſtipendii, ſeu mercedis in compenſationem laboris conjungendæ ſunt, ut prima concludat neminem eſſe promovendum ad ſacros Ordines abſque titulo, ne mendicare cogatur, aut aliquod ſordidum, vel illicitum officium exercere in opprobrium ſtatus clericalis. Secunda ut probet ordinatum ſine titulo alendum eſſe, tam ab ordinante quam a quolibet ſucceſſore Chriſti patrimonium obtinente, ut debitam laboris, officiique ſui mercedem & ſtipendium percipiat. Facit textus *in l. un. C. de periculo ſucceſ. parent.* juncta interpretatione, quam adduxi *in can. 3. Conc. Illib.*

11 Reſpondetur difficultati.

Nec obſtat dubitandi ratio ſupra adducta; nam verum eſt ex proxime adductis, clerum ideo abſque titulo ordinari non poſſe, quia cum Eccleſiæ inſerviat, ab ea alimonias, & ſtipendia percipere debet, nec contrarium docetur *in d. c. 1. de poſtul.* quia ut in ejus commentario dixi, verba illa, *ſi ſtipendiis Eccleſiæ ſuſtentantur*, referenda ſunt ad clericos in minoribus ordini-

BIBLIOTECA CENTRAL

dinibus conſtitutos, qui non aliter a poſtulando removentur, quam ſi ſtipendiis Eccleſiæ alantur. Nec obſtat textus *in d. c. clericos*; nam omiſſo Covar. *in c. 1. de teſtam.* dicendum eſt, textum illum referendum eſse ad tempora primitivæ Eccleſiæ, cum beneficia Eccleſiaſtica nondum erecta erant, ſed bona Eccleſiæ ſub diſpoſitione Epiſcopi conſiſtebant, tunc enim ſi clerici bonis propriis patrimonialibus ali poterant, ex bonis pauperum aliquid percipere non valebant, nec eo caſu Alexander III. in præſenti in ordinando, qui habet ſufficiens patrimonium, petit aliud beneficium, ſeu titulum. Nec obſtat, quod de clericis circuitoribus expendebamus; nam illi ordinabantur ad titulum certæ Eccleſiæ, ſed eo modo, ut continuo circuirent plebem, & delicta ſpiritualia inquirerent, ut pro ipſius canonis expoſitione ait Balſamon in illis verbis: " Alii quidem canones in vicis, & in pagis Chorepiſcopos, & presbyteros conſtituendos definierunt; præſens autem canon jubet fieri Periodeutas, & non Epiſcopos, ne dignitas Epiſcopi vilis, & contempta evadat; ſunt autem Periodeutæ, qui hodie ab Epiſcopis promoventur Exarchi. Ii enim circumcurſant, & delicta ſpiritualia obſervant, & fideles perficiunt, unde circuitores illi cum certo titulo promoti erant, ſed pro munere proprio plebem circuibant. „

12 Exponitur c. poſtulaſti 30. de jure patron. Sed hucuſque traditis obſtat textus *in c. poſtulaſti 30. de jurepatron.* ubi docetur, poſſe clericum ad majores gradus aſcendere ad præſentationem, ſeu intitulationem Rectoris retinentis beneficium: quo caſu clericus ordinandus nullum titulum aſsequitur ex tali præſentatione, nec jus futurum ad beneficium: igitur abſque titulo poteſt quis ordinari. Pro cujus textus expoſitione ſciendum eſt, intitulationem nihil aliud eſse, quam nominationem vel præſentationem rectoris Eccleſiæ conſentientis, ut alius ordinetur ad titulum Eccleſiæ, quam ipſe poſſidet, conſentiendo non ut eadem, unaque Eccleſia illi ſimul conferatur; quod fieri non poteſt; juxta textus *in c. majorib. 8. capite cum non ignores 15. hoc tit.* ſed tantum conſentiendo, ut certa portio fructuum loco penſionis aſſignetur ordinando, de qua intitulatione aliqui accipiunt textus *in c. conquerente 6. de cleric. non reſid. capite propoſuit 6. de filiis presb.* quæ intitulatio, ut difficultati ſatisfaciamus, non eſt titulus beneficii, ſed cum ex ea detur certa, & perpetua congrua ſuſtentationis, merito eo modo, quo patrimonium ſufficiens eſt titulus ad ordines, ita eſt intitulatio illa; docuerunt Decius, Felinus, & alii, quos congerunt & ſequuntur Gigas *de penſ. q. 6. n. 3.* Quintanadvennas *l. 3. de Eccleſiaſt, n. 20.* talis autem intitulatus nullum jus habet ad ipſum beneficium, tam vivo, quam defuncto ipſo Rectore, ut pro ipſius textus interpretatione late tradunt Rochus a Curte *in tract. de jurepatron. verbo Competens; n. 61.* Lambert. *eod. tr. l. 3. q. 5. art. 6. n. 10.* & nos in ejus commentario dicemus.

13 Exponitur c. 52. Synodi Mildenſis. Ex ſupra traditis lucem accipit textus *in can. 52. Synodi Meldenſis*, ubi ita Patres ſanxerunt; " Qui vero ex noſtris parochiis, aut ad titulum, aut abſolute ordinari petuntur, nullatenus ordinentur, niſi aut in clero certo, & religioſo, vel etiam in civitate, ſaltem uno anno immorentur, ut de vita, & converſatione, atque doctrina illorum certitudo poſſit agnoſci: & nemo abſolute quemquam ordinare præſumat, ſicut ſancti ſanxerunt canones. „ Ibi enim duo diverſa prohibentur, primum, ut nullus ordinetur, etiam ad titulum parochiæ, niſi per annum converſatus fuerit in civitate, ut ita de vita, & moribus ejus conſtet, juxta ea quæ adduxi *in c. 9. de temp. ord.* Secundum, ut nemo abſolute ordinetur, id eſt ad titulum Eccleſiæ, ſed ſpecialiter ad titulum certæ Eccleſiæ: unde verba poſteriora ipſius canonis referenda ſunt ad canones Concilii Chalced. & Placent. de quibus *in d. c. 1. & 2. 70. d.*

14 Intelligitur can. 6. Concil. Valent. Ex ſupra traditis etiam exponendus eſt textus *in can. 6. Conc. Valent. Hiſpan.* ubi ita ſtatuerunt Patres; " Ut nullus alienum clericum ſecundum decreta canonum ſine conſenſu Epiſcopi ſui audeat ordinare; ſed nec illum ſanctorum ſacerdotum quiſquam ordinet, qui localem ſe futurum primitus non ſpoponderit, ut per hoc nullus a regula, vel diſciplina Eccleſiaſtica deviare permittatur impune, „ Quibus verbis damnantur clerici volatiles, & deſultorii, nulli titulo, nulli Eccleſiæ addicti, ſeu mancipati; & ideo jubetur, ut omnes, qui ordinantur, promittant ſe locales futuros, ideſt a proprio titulo. & Eccleſia non diſceſſuros, juxta ſupra adducta ex utraque militia, ſacra, & profana.

C A P U T V.

Idem a *in eodem*.

QUia in tantum quorumdam proceſſit ambitio, ut non duas, vel tres, ſed plures Eccleſias perhibeantur habere, cum nec duabus poſſint debitam proviſionem impendere; per fratres, & Coepiſcopos noſtros hoc emendari præcipimus, & de *b* multitudine præbendarum canonibus inimica, quæ diſſolutionis materiam, & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum, eorum qui Eccleſiis deſervire valeant, indigentiam volumus ſublevari.

N O T Æ.

1 a EOdem.) Ita etiam legitur in prima collectiooo, *ſub hoc tit. c. 6.* & habentur hæc verba in ipſo Concil. Lateran. *c. 14.* & ſtatim poſtea annectuntur alia, quæ extant *in c. præterea, de jurepat.*

2 b *Multitudine.*) Quæ, ſeu pluralitas beneficiorum, duorum nomine verificatur, argumento capitis *pluralis 4.* ubi plura Pechius, & Caniſius *de reg. jur. l. 6. l. ubi n. 12. ff. de teſt.* Atque ideo leges eccleſiaſticæ hanc prohibitionem firmantes, duorum beneficiorum plerumque mentionem faciunt, *c. clericum 21. q. 1. c. is qui 19. hoc tit. in 6.* Clementina *ſi plures, eod tit.* Trid. *ſeſſ. 24. de ref. c. 17.* ſicut & diſpenſatio plura beneficia obtinenda, de duobus intelligitur, *dicto c. is qui 19. in fine, c. non potes 21. hoc tit. in 6. c. dudum 54. v. ſuperſit, de elect.* quod & in qualibet favorabili diſpoſitione procedit, *l. libertas 17. §. poſt annos, ff. de manumiſſ. teſtam.* Illuſtrat Barboſa *diſt. 265.* Nec contrarium docetur in præſenti per hanc dictionem, *multitudinem*, quæ plura ex ſe petit. Facit etiam lex *1. ff. de option. legat.* ubi docetur, eum cui legata eſt optio ſervorum, poſſe tres eligere. Igitur quia pluralitas in duobus non verificatur. Nam dicendum eſt, in præſenti textu non negari, quin pluralitas beneficiorum in duobus verificetur; ſed mentionem multitudinis fieri, ut damnarent PP. expreſſe & ſpecifice abuſus, atque exceſſus eo tempore vigentes apud aliquos ambitioſos clericos, qui contra ſacros canones non ſolum duas, ſed & plures Eccleſias poſſidebant, & ita contra interdictam pluralitatem veniebant: quæ pluralitas ſi in duobus verificatur, ex ſupra traditis, fortiori ratione in multitudine; pluralitas enim ſimpliciter prolata ad duo refertur, *d. l. libertas, l. inter 217. §. fin. ff. de verb. ſignif. l. ſi pluribus 33. ff. de legat. 1.* textus ita intelligendus *in l. pluribus 32. ff. de procur.* Si vero adjiciatur alicui numero præcedenti, importat augmentum illius, ut in præſenti, & *in c. non debet 20. in fine, 65. diſt. c. 2.* ibi: *Duo, aut plura beneficia; de filiis presb. l. 6. l. etſi poſt tres, ff. ſi quis cautionibus, l. hæc adjectio, ff. de verb. ſignif.* Nec obſtat textus *in dict. l. 1. ff. de option. legat.* nam omiſſis traditis a Pechio *in dicto cap. pluralis*, dicendum eſt, in ea ſpecie legatarium, cui relicta fuit ſervorum electio ex familia teſtatoris, poſſe tres eligere laxatis juris regulis, ex reſcripto D. Pii, favore ultimæ voluntatis; ſiquidem in ea plenior interpretatio facienda eſt, *leg. 1. l. 3. l. plenum 12. §. ſed ſi pecoris, ff. de uſu & habit. l. in teſtamentis, ff. de reg. jur. c. cum dilecti 6. de donat.* Coſta *l. 2. ſelect. c. 4. n. 1.* Fachineus *l. 13. controv. c. 7. in fin.* proſequuntur latius ipſius textus interpretationem Pinel. *l. 2. ſelect. c. 16.* Larreatigui *l. 5. ſelect. c. 4. n. 3.* Joannes Bertrandus in vita Proculi, qui recte in eo textu pro *Cælio*, reponit *Æmilio*. Commentarium hujus textu dabimus infra *in capite de multa*.

C A P U T VI.

a Idem.

CUm teneamur ex debito ſuſcepti regiminis proviſioni clericorum intendere, tibi & aliis Eccleſiarum Prælatis pro eis ſcripta noſtra dirigimus, interdum etiam ſuper illorum proviſione, qui aliud ſufficiens beneficium habere noſcuntur. Verum aliquando ignoramus, eos habere aliud beneficium, pro quibus tibi, & aliis Eccleſiarum Prælatis ſcribimus. Si preces & mandatum noſtrum pro aliquo recepiſti, vel aliquando recipies, qui aliud beneficium habeat, de quo valeat commode ſuſtentari, niſi forte in litteris ipſis de alio beneficio, quod habeat, mentio habeatur; aut ſi non poteſt ſine ſcandalo ei provideri, æquanimiter ſuſtinebimus, ſi pro eo preces, & mandatum noſtrum non duxeris exequendum.

N O T Æ.

1 a IDem.) Ita etiam legitur in prima collectione, *ſub hoc tit. cap. 8.* textuſque iſte refertur inter acta Alexandri III. poſt Concilium Lateran. *p. 30. cap. 2.* & continet peculiarem deciſionem circa prohibitionem pluralitatis beneficiorum, dum ſcribit Alexander, quod ſi Pontifex jubeat Epiſcopo, ut beneficium conferat clerico aliud habeati, & Epiſcopus agnoſcat ex tali collatione ſcandalum in Eccleſia generare ſeu oriri poſſe, in ſimilis reſcripti exequutione ſuperſedere debet, ut ſcandalum evitetur, cujus cauſa, & ut ceſſet, plura in jure indulgentur, *cap. ad aures, de tempor. ordin. cap. 1. de preſcr.* ubi probavi, & latius illuſtravi *in c. ſi quando 5. de reſcr.* ex quo commentario præſens petendum eſt, videnduſque Salgado *de retent. bullar. 1. p. c. 3. a princ. & c. 4. per totum.*

CA-

C A P U T VII.

a Idem.

REferente nobis I. presbytero latore præſentium, accepimus quod cum duas Eccleſias haberet, Archidiaconus tuus ipſum altera illarum ſpoliaverit, & eam cuidam presbytero G. nomine aſſignavit; prædictus autem I. ſentiens ſe in hac parte gravari, ad fratrem noſtrum chariſſimum Rhem. Archiepiſcopum *b* appellavit. Cumque idem I. de mandato ejuſdem Archiepiſcopi in præſcripta Eccleſia reſtitutus fuiſſet, memoratus G. ad noſtram audientiam appellavit: poſtea vero præfatus Archidiaconus eumdem I. eo quod ad præſentiam ſuam vocatus, ut alteram de prædictis Eccleſiis prænominato G. concederet, venire contempſit, vinculo excommunicationis *c* adſtrinxit. Nos autem a ſententia qua tenebatur, facientes abſolvi, eumdem ad te duximus remittendum. Quocirca mandamus, quatenus partibus ante præſentiam tuam convocatis, præſcripto I. una de præfatis Eccleſiis, quam voluerit, cum pertinentiis ſuis relicta, alteram præfato G. ſi Eccleſiam non habeat, non differas aſſignare. Si vero aliam habet Eccleſiam, ipſam alteri perſonæ idoneæ beneficio Eccleſiaſtico carenti, incunctanter aſſignes.

N O T Æ.

1 a IDem.) *In eodem*, legitur in prima collectione, *ſub hoc tit. c. 9.* id eſt, in eodem Concilio Later. *p. 30. c. 3.* ubi reperitur hic textus.

2 b *Appellavit.*) Quatenus omiſſo Epiſcopo ad Archiepiſcopum appellatio in præſenti ſpecie admitteretur, expoſui *in capite dilecti 65. de appellatione.*

c *Adſtrinxit.*) Quæ ſententia rite prolata fuit, cum appellationis inſtantia fuiſſet finita; quatenus tamen Archidiaconus Rhemenſis juriſdictionem contentioſam in hoc caſu potuiſſet exercere, explicavi *in c. ad hæc, de offic. Arch.* Commentarium hujus textus dabimus *in c. de multa 28. hoc tit.* 3

C A P U T VIII.

Idem *in Concilio a Turonenſi.*

MAjoribus Eccleſiæ beneficiis in ſua integritate manentibus, indecorum nimis videtur, ut minorum clericorum præbendæ patiantur ſectionem. Idcirco, ut ſicut in magnis, ita quoque in minimis membris ſuis firmatam Eccleſia habeat unitatem, diviſionem præbendarum, aut dignitatum *b* permutationem fieri prohibemus.

N O T Æ.

1 a TUronenſi.) Hæc Synodus celebrata fuit ſub Alexand. III. contra Victorem Antipapam, ubi ipſe damnatus fuit judicio 18. Cardinalium, & 124. Epiſcoporum, de qua hæc referunt Sigebertus " In octavis Pentecoſtes Alexander Papa tenuit Concil. Turon. anno Domini 1163. in quo excommunicavit Octavianum cum aliis ſchiſmaticis, & complicibus ſuis. „ *Joan. Tyrius* in chron. de Regibus Francor. an. 1164. *qui eſt 27. Ludovici Junioris, ibi*: Concil. Turonenſe ſub Alexandro Papa habitum eſt, quo acta Papienſis Concilii, in quo Victor & Fredericus præfuerat, damnata fuerunt. *Matthæus Pariſ.* in hiſtor. Anglic. " Alexander Turonis Concilium celebravit in Eccleſia ſancti Mauritii duodecimo Kalendas Junii, ad cujus vocationem permiſſione Regis Angliæ venerunt Archiepiſcopi, & alii Angliæ prælati, Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis, & ad dexteram Papæ in Concilio ſedit, & Archiepiſcopus Eboracenſis Rogerius ad ſiniſtram, cum ſolo Epiſcopo Dunelmenſi. „ Ex actis vitæ Alexandri III. probat Binius *in notis ad hoc Concilium*. In eo novem canones ſtatuti fuerunt, quos refert Neubrigenſis *in lib. rerum Angliæ*, & eorum ſententias Coriolanus *in ſumma Concil. fol. 524.* In primo canone reperitur hic textus, & hujuſmodi ſectionem beneficiorum ſpecialiter hoc Concilio prohibitam eſſe, conſtat *ex c. tuæ, c. dilecto 25. hoc tit. c. quæſitum, de rerum permut. c. 3. hoc tit. in 2. collect.*

b *Permutationes.*) Hanc partem exponemus *in c. quæſitum, de rerum permut.*

C O M M E N T A R I U M.

2 Concluſio probatur & traditur. COncluſio, quæ ex hoc primo canone Concilii Turon. communiter deducitur, ſic ſe habet; *Præbendæ, ſeu beneficia dividi non debent.* Probant eam textus *in c. tuæ 20. c. dilecto 20. c. vacante, c. extirpandæ, hoc tit. c. un.* juncta rubrica, *in eccleſ. benef. ſine diminut. conferantur: c. ſi quis præbendas 1. q. 3.* Concil. Palentin. an. 1322. *can. 9.* Concil. Rhemenſe *c. 9.* apud Carnot. *p. 3. Decreti, c. 49.* ibi: " Sicut in unaquaque Eccleſia presbyter debet eſſe, ita ipſa, quæ ſponſa, vel uxor ejus dicitur, non poteſt dividi inter plures presbyteros, ſed unum tantummodo habebit ſacerdotem, qui caſte & ſinceriter regat: unde interdicimus, ut nullus præſumat Eccleſiam inter duos, vel plures dividere, quia Eccleſia Chriſti uxor, & ſponſa eſſe debet, non ſcortum, ſicut Calixtus Papa teſtatur. „ Conſonant Eccleſiæ Anglicanæ ſanctiones, quas congerit Chopinus *l. 2. ſacr. polit. tit. 6. n. 17.* Concil. Londin. habitum an. 1237. cujus canonem refert Matthæus Pariſ. per hæc verba; " Statuentes ut nunquam deinceps in plures perſonas, vel vicarias una Eccleſia dividatur. „ Illuſtrant ultra congeſtos a Barboſa *in præſ. & in titul. ut eccleſ. benef.* ubi plures laudat Garanna, Stephanus Durantius *q. 48.* Robertus *l. 1. rer. jud. c. 7.* Vighelſius *in method. juris can. l. 3. q. 48. fol. 219.* Ciron. *ad tit. ut Eccl. benef.* Boſquetus *in notis ad Innoc. III. l. 1. ep. 51.* Corraſius *de benef. l. 1. c. 4* Valenſis *eod. tra. l. 2. tit. 6.* Petrus Greg *l. 1. partit. tit. 28. c. 15. & l. 1. de reſcr. c. 25.* Solorz. *l. 3. polit. c. 12.* Salcedo *de lege polit. l. 2. c. 19.* Anton. Auguſt. *in epit. juris l. 15. tit. 12.* Joannes Dartis *de benef. ſect. 5. c. 2. in fine*, Lotherius *de re benef. l. 1. q. 28. n. 54.* Solorz. *l. 2. de jure Indiar. tom. 2. c. 9. n. 6.* Arniſeus *tom. 1. de republ. c. 2. ſect. 1.*

3 Traditur dubitandi ratio. Sed præſens aſſertio difficilis redditur ſequenti conſideratione; nam electores alicujus officii, ſeu miniſterii, poſſunt ſtipendiorum talis officii partem alii aſſignare, *l. reſtituendæ, C. de advocat. diverſ. jud.* ibi: *In utrumque dividendum; l. fin. C. de offic. magiſtr. milit. l. Sejo, ff. de annuis legat.* quod contingit cum æqualia ſunt merita eorum, qui ad beneficium, ſeu premium accedunt, ut contingit Scipioni, qui devicta Carthagine, cum incertum eſſet quis ex duobus primus murum aſcendiſſet, ambobus coronas donavit, ut referunt Livius *l. 6. belli Punici*, Plutarchus *in Scipione*. Igitur etiam beneficium, ſeu præbenda inter duos æqualiter dignos dividi poteſt. Accedit, nam Epiſcopus poteſt, ut divinus cultus augeatur, novum onus ſpirituale beneficiis imponere, *c. ſignificatum hoc tit.* Unde Ivo Epiſcopus Carnot. in ſua Eccleſia diviſit Præpoſituram, & dimidiam partem communitati Canonicorum contulit, ex qua fieret quotidianus panis, quem acciperent aſſidui, amitterent tardi, ut ipſe refert *ep. 219.* cujus verba retuli *in c. de cetero, de cler. non reſid.*

Qua dubitandi ratione non obſtante vera eſt præſens Concilii Turonenſis conſtitutio, cujus rationem aſſignarunt Patres, quia videlicet majoribus beneficiis in ſua integritate manentibus, indecorum eſt, ut minores præbendæ dividantur; majores præbendas appellant Patres Epiſcopatus, minores vero Canonicatus, portiones, & cetera beneficia. Ratio autem cur tam majores, quam minores præbendæ dividi non debent, provenit ex earum natura, quæ petit unum tantum ſacerdotem beneficiarium: ſicut una diœceſis petit unum Epiſcopum, *c. cum non ignores 15. hoc tit. c. in quibus 7. q. 1. c. un. §. fin. 20. q. 3. c. fin. 21. q. 2.* quia reputatur abſurdum, ut unum corpus duo capita habeat, ut docetur *in c. quoniam 14. de offic. Ordin.* illic; " Ne una, eademque civitas, ſive diœceſis, diverſos Pontifices habeat, tanquam unum corpus diverſa capita. „ Illuſtrant late Pereyra *de empt. & vend. c. 26. n. 21.* Bellarm. *de Rom. Pont. l. 1. c. 1.* Simanchas *de repub. l. 3. c. 2. & 3.* Petrus Gregor. *eod. tr. l. 5. c. 3. & 4.* Merito ergo Patres Concilii Turon. prohibuerunt ſectionem præbendarum, beneficiorumque diviſionem. 4 Traditur ratio decidendi.

Nec obſtat dubitandi ratio ſupra adducta; nam licet regulariter prohibita ſit ſectio præbendarum, quia tam majores, quam minores præbendæ debeant in ſua integritate manere, ut ita tam in capite, quam in membris unitatem ſervet Eccleſia; tamen quando auctæ fuerint Eccleſiæ facultates, poterit augeri præbendarum numerus, *c. cum M. 9. de conſtit. c. tua 33. de V. S.* Siquidem hæc regula Concilii Turonenſ. limitationem patitur, niſi adſit juſta cauſa præbendas dividendi, conſtituendique plures ex una, *c. vacante 26. hoc tit. c. 3. de Eccl. ædific.* ideoque ubi utilitas Eccleſiæ id poſtulat, & præbendæ opibus abundant, juſte eas vacantes dividit Epiſcopus, ut docet Innocentius III. *l. 1. regeſt. 13. epiſt. 50.* ibi: " Gaufridus Eboracenſis Archiepiſcopus, de quadam magna præbenda duas inſtituit; „ ubi notavit Boſquetus. Sicut enim licet generaliter prohibitum ſit, ut collator non poſſit conferendo beneficium partem fructuum unius, vel plurium annorum ſibi reſervare. *c. prohibemus, de cenſib.* tamen id ex ſumma neceſſitate, & Pontificis licentia fieri valet, *c. pen. de V. S.* & Joannem XXII. & Benedictum XI. ſæpe ſæpius in ſubſidium belli adverſus fidei hoſtes partem fructuum beneficiorum ſervaſſe, refert Cironius *ad tit. ut eccl. beneficia dividi poſſint*: quo modo ſectionem beneficiorum in diœceſibus Palent. Calagur. & Burgenſi defendit Salcedo *d. l. 2. de lege polit. c. 19.* inde etiam ex juſtis cauſis penſiones conſtitui poſſunt. Solorzanus *t. 2. l. 2. c. 3. n. 27.* 5 Diſſolvitur ratio dubitandi.

Primo ſuperiori aſſertioni obſtat textus *in c. cum veniſſet 9. de reſtit. ſpol.* ubi Archiepiſcopus Eboracenſis beneficium certo clerico contulit, reſervata penſione annuatim ſolvenda cuidam monaſterio, ita ut defuncto ipſo poſſeſſore plene Eccleſia illa ad monaſterium illud ſpectaret: & ſupponitur omnia ea rite peracta fuiſſe ab Archiepiſcopo; ergo quia Epiſco- 6 Exponitur c. cum veniſſent de reſt. ſpol.

BIBLIOTECA CENTRAL